

"Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava 2019–2023" kohta tehtud märkuste ja ettepanekute tabel

Märkuse või ettepaneku tegija	Jrk nr	Märkused ja ettepanekud	Maaeluministeeriumi seisukoht
Eesti Aiandusliit	1	<p>Tegevuskavas tuleks kirjeldada probleem seoses TKV-de väikese valikuga registris Eesti tootjale võrreldes teiste LR-dega. Tootjate jaoks on valiku vähesus suur probleem, mis võib viia kahjurite resistentsuseni ja suure saagi kaoni mingil hetkel. Ettepanek lisada peatükki 4.1.1.1 kitsaskohad</p> <ul style="list-style-type: none"> Jae- ja edasimüüjad pole piisavalt teadlikud turul olevate taimekaitsevahenditega seotud muudatustest (registrist kustutamine, ümberhindamine, lubade pikendamine, lubade muutmine, kasutusala laiendamine, loa valdaja muutumine, uued taimekaitsevahendid). Jaemüügis olevate väikepakendite valik on küll oluliselt vähenenud, kuid need on endiselt hõlpsasti kättesaadavad. Turustatavate taimekaitsevahendite koguste kasv. 	Arvestatud.
Erakond Eestimaa Rohelised	2	<p>On igati tervitatav ja ainuõige, et tegevuskava eesmärgiks on seatud taimemürkidegaga seotud riskide vähendamine tervisele ja keskkonnale; eriti arvestades, et taimekaitsevahendite jäägid põhjavees ja Eesti päritolu toidus ületavad piinorme. Paraku näeb eelnõu eesmärkide täitmise mõõdikutena ette hoopis piinorme ületavate proovide osakaalu suurenemise. See omakorda loob soodsa pinnase, et riskid tervisele ja keskkonnale tegelikkuses suurenevad. Leiame, et eelnõus ettenähtud mõõdikud ei ole vastavuses tegevuskava eesmärgiga. Roheliste ettepanek on vähendada 2023. aastaks seatud sihttasemeid kolmes eelnõus esitatud mõõdikus:</p> <ol style="list-style-type: none"> Piinormi ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaalu põhjavees nitraaditundlikul alal (praegune sihttase aastaks 2023: põhjavees piinorme ületavate proovide osakaalu püsimine alla 50%) Piinormi ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal Eesti päritolu toidus (praegune sihttase aastaks 2023: Eesti päritolu toidus piinorme ületavate proovide osakaalu püsimine alla 1%) Taimekaitsevahendite jääkide sisaldus mullas (praegused sihttasemed aastaks 2023: alla erineva toimeaine ühes proovis ja keskmine jääkide summa alla 0,5 mg/kg) <p>Võttes arvesse, et mõõdikud peavad olema oluliselt ambitsioonikamad, tuleks ka eelnõus ettenähtud tegevusi laiendada. Selleks, et täita tegevuskava eesmärki ning realselt keskkonda ja inimeste tervist taimemürkide jääkide ohtliku mõju eest kaitsta, tuleb pestitsiidide kasutamise kasv peatada ja nende kasutust kiiresti vähendada. Kokkuvõtvalt leiame, et tegevuskava eesmärk on täiesti õige, kuid mõõdikud ja meetodid ei vasta eesmärgile, mistõttu jääb eelnõu keskkonna ja terviseriskide maandamisel kasutuks ja hambutuks. Loodame, et arvestate Erakonna Eestimaa Rohelised soovitusi ning viite eelnõus sisse muudatused, mis taimekaitsevahendite kasutust tõepoolest vähendavad.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Tegevuskavas algselt määratud mõõdikute sihttasemed võtsid arvesse lisaks mõõdiku algtasemele ka näidiku statistilisi kõikumisi, seetõttu võis kohati jääda mulje põhjendamatu kõrgetest sihttasemetest. Mõõdikud on vastavalt esitatud ettepanekutele ümber hinnatud ning täpsustatud.</p> <p>Antud tegevuskava kontekstis on mõõdikute eesmärgiks väljendada, kas tegevuskavas ettenähtud tegevused toimivad. See tähendab, et iga mõõdiku sihttasemetega on tehtud kindlaks, kui palju peab mõõdiku tase muutuma selleks, et oleks võimalik järeldada, kas valdkonnas on olukord paranenud või halvenenud. Peab arvesse võtma, et arvandmete kõikumine kolme või nelja protsendipunkti ulatuses ei näita oma olemuselt olukorra paranemist ega halvenemist. Näiteks seadmete kontrolli mõõdiku puhul hõlmab 2% ja 5% vahe sõltuvalt sellest, kui palju konkreetsel aastal seadmeid kontrolliti, vaid 3-4 taimekaitsevahendit. Sellise hulga rikkumiste lisandumine või vähenemine ei peegelda oma olemuselt valdkonna sekkumiste tõhusust. Seetõttu on osadele mõõdikutele sihttase määratud algtasemest suuremaks, mis näitab ära planeeritud tegevuste tõhususe ning võimaliku vajaduse planeerida olukorda parendavaid täiendavaid tegevusi.</p> <p>Kuna mõõdikute „taimekaitsevahendite turustamisega seotud rikkumiste osakaal“ ja „taimekaitsevahendite kasutamise seotud rikkumiste osakaal“ taseme arutamiseks on hiljuti võetud kasutusele täpsem meetodika, ei ole antud mõõdiku puhul võimalik algtasemena kasutada viimase viie aasta keskmist nagu teiste mõõdikute puhul. Antud mõõdikute algtasemeks on aastate 2017-2018 keskmine.</p> <p>Seejuures leiame, et tegevuskavas planeeritud tegevused aitavad vähendada taimekaitsevahendite kasutamise kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale. Kuna tegevuskava üldeesmärgiks on eelkõige nende riskide vähendamine, siis taimekaitsevahendite kasutamise vähendamist saame käsitleda just kõrgema riskitasemega toodete kasutamise vähendamisenä. Samas toetavad integreeritud taimekaitse põhimõtete järgimise ja levitamise seotud tegevused ka alternatiivsete ja kemikaalivabade tõrjemeetodite kasutamist.</p>

<p>Eestimaa Looduse Fond</p>	<p>3</p>	<p>Oleme väga päri eelnõu 2. peatüki alguses sõnastatud dokumendi üldise eesmärgiga vähendada taimekaitsevahendite kasutamisega kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale. Juhime samas tähelepanu, et üldeesmärgi esimese mõõdiku, „Piirnormati ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees NTA alal” jaoks seatud künnis „Põhjavees piirnormati ületavate proovide osakaalu püsimine alla 50%” on lubamatult lõtv. Riskid tervisele ja keskkonnale ei ole maandatud, kui pooled proovid ei vasta normidele. Eelnõu varasemas versioonis pakutud mõõdik „Taimkaitsevahendite piirnormati ületavate proovide osakaal põhjavees (%)” koos pakutud sihttasemega „Taimkaitsevahendite jääkide piirnormati ületavate proovide osakaal põhjavees on alla 5%.” on märksa vastuvõetavam, kuigi arvestada tuleks sedagi, et piirnormati ei tohiks üldse ületada, seega ideaalne künnis peaks olema 0%.</p> <p>Leiame, et üldist eesmärki vähendada taimekaitsevahendite kasutamisega seotud riske ei ole võimalik saavutada ilma senist pestitsiidikasutuse kasvu trendi väärastamata. Eesti põldudel ei ole umbrohu vohamist ega massilist kahjurirüüstet, mis võiks õigustada vajadust üha suuremate pestitsiidikoguste järele. See, et enamikus teistest Euroopa Liidu liikmesriikidest on kasutatavad kogused veel suuremad, ei ole sisuline õigustus olukorras, kus veeproovides esineb järjekindlalt taimekaitsevahendite piirnormati ületamist. Seega tuleks sõnastada selge eesmärk peatada ja pikemas perspektiivis tagasi pöörata pestitsiidikasutuse kasvu suundumus.</p> <p>Eelõeldu valguses tahame rõhutada, et kavas ettenähtud konkreetsed tegevused on vajalikud, kuid ei pruugi sellisel kujul osutada piisavaks üldise eesmärgi täitmiseks. Selleks, et vähendada tõhusalt riske tervisele ja keskkonnale tuleb ette näha ka meetmed pestitsiidikasutuse kasvu peatamiseks ja seejärel kasutuse vähendamiseks, eelkõige ökoloogiliselt tundlikumates piirkondades.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>
<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>4</p>	<p>1) Tegevuskava eelnõus on kirjas, et piirnormati ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees 2017. a oli 38,5% ning uus tegevuskava eelnõu näeb ette, et põhjavees piirnormati ületavate proovide osakaal peab püsima alla 50%.</p> <p>Ettepanek: ei nõustu, et taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees võib tõusta üle 2017. a mõõdetud taseme ehk 38,5%. Normide suurendamine ei ole kooskõlas Vee poliitika raamdirektiivi nõuetega ega ka säästlikkuse põhimõttega, mis eeldab, et eesmärk on seatud pideva paranemise (<i>continual improvement</i>) ehk normide rangemaks muutmise, piirnormati alanemise ja reostuskoormuse vähenemise suunas, mitte senisest veelgi suurema reostuse lubamise suunas. Eesti põhjavesi on suures osas, eriti Põhja-Eestis, geoloogilisest eripärast tingituna taastumatu maavara, mille isepuhastusvõime on praktiliselt null. Neid objektiivseid tõsiasi arvestades on 50% taimekaitsevahendite (pestitsiidide) piirnormati ületava põhjavee proovide osakaalu lubamine mitte säästukava vaid kuritegu. Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskavasse tuleb sisse kirjutada eesmärk mitte lubada taimekaitsevahendite jääkide osakaalu tõusu üle 2017. a fikseeritud 38,5% taseme.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>

<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>5</p>	<p>2) Tegevuskava eelnõus on kirjas, et piirnõrmi ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal Eesti päritolu toidus oli 2017. a. 0,47%. Uus tegevuskava eelnõu näeb ette, et piirnõrme ületavate proovide osakaalu püsimine Eesti päritolu toidus peab jääma alla 1%. Seega, piirnõrme tõstatatakse, mis tähendab, et Eesti pärit toiduainete saastatus võib tõusta.</p> <p><i>Kuna vastavalt Euroopa Parlamendi nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiivile 91/414/EMÜ taime-kaitsevahendite turuleviimise kohta, peaks rahvatervise kaitse olema prioriteetne taimekaitse huvide ees, on seega vaja tagada, et selliseid jääke ei oleks koguses, mis võib kaasa tuua vastuvõetamatu riski inimestele või, kui asjakohane, loomadele. Jääkide piirnõrmi tuleks kehtestada iga pestitsiidid jaoks kõige madalamal võimalikul tasemel kooskõlas hea põllumajandustavaga ja eesmärgiga kaitsta sotsiaalselt kaitsetuid grupe nagu lapsed ja veel sündimata lapsed. Samuti soovib direktiiv, et võimalusel kaaluda ettevõtete nimede avalikustamiseks, kelle tooted sisaldavad piirnõrmi lubatust rohkem pestitsiidijääke.</i></p> <p>Ettepanekud:</p> <p>a) ei nõustu, et taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal Eesti päritolu toidus võib tõusta üle 2017. a mõõdetud taseme ehk 0,47%. Lubatud normide leevendamine ei ole kooskõlas EP nõuetega rahvatervise kaitse osas ning hea põllumajandustavaga ega ka säästmisele suunatud eesmärkide püstitamise põhimõttega (säästmine on reostuse/ohutuse vähendamine, mitte suurendamine).</p> <p>b) kirjutada tegevuskavasse sisse, et toidus taimekaitsevahendite jääkide piirnõrmi kontrolli all hoidmiseks avalikustada ettevõtteid ja nende tooted, mis sisaldavad pestitsiidijääke. Selline info peab olema avalik, et tarbijal oleks võimalus tervislike valikute tegemiseks.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p> <p>Lisaks:</p> <p>a) Antud juhul ei ole tegemist normide leevendamisega. Tegemist on mõõdikuga, mille eesmärk on näidata võimaliku ohu avaldumist ning seda, kas selle ohu ohjamiseks on vajadus täiendavateks meetmeteks. Toidus esinevatele taimekaitsevahendite jääkidele kehtestatud piirnõrme sellega ei muudeta.</p> <p>b) Tavatootmisest pärinevates toodetes on lubatud taimekaitsevahendite jääkide esinemist kehtestatud piirnõrmi piires. Kui mõnes tootes esineb piirnõrmi ületust, siis need tooted ka eemaldatakse järelevalve käigus turult (avaik tagasikutsumine) või kui toode ei ole veel turule jõudnud, ei lubata seda turustada. Leiame, et siku suhtes eksimuste korrigeerimiseks kohaldatavad korrakaitsemeetmed, sh ettekirjutus on piisavad abinõud korra tagamiseks ning puudub vajadus stigmatiseerimiseks. Korduvate eksimuste korral on võimalik rakendada ettevõtte majandustegevuse piiramist.</p>
<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>6</p>	<p>3) Tegevuskava eelnõus on kirjas, et keskmine taimekaitsevahendite jääkide sisaldus mullas oli 2017. a. 3,74 erinevat toimeainet keskmiselt ühes proovis ning uus tegevuskava näeb ette, et taimekaitsevahendite jääkide sisaldus mullas keskmiselt ühes proovis võib suurendada neljale (4) toimeainele.</p> <p>Ettepanek: ei nõustu, et taimekaitsevahendite sisaldus mullas võib tõusta, vaid eesmärk peab olema vähendada taimekaitsevahendite jääkide sisaldust mullas, ei tohi ületada 3,74 toimeainet ühes proovis. Säästmisele suunatud eesmärkide püstitamise põhimõtte reostuse/ohutuse vähendamine, mitte selle suurenemise/kasvu lubamine.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>
<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>7</p>	<p>4) Tegevuskava eelnõus on kirjas, et taimekaitsevahendite kasutamisega seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollides 2017 a oli 3,6%. Uus tegevuskava eelnõu näeb ette, et rikkumiste osakaal tehtavates kontrollides võib tõusta 5%ni.</p> <p>Ettepanek: ei nõustu, et uus kaitsekava lubab taimekaitsevahendite kasutamisega seotud rikkumiste osakaalul tõusta, vaid eesmärk peab olema rikkumiste vähendamine. Kirjutada kaitsekavasse sisse, et rikkumiste osakaal peab jääma alla 3,6%.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>
<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>8</p>	<p>5) Tegevuskava eelnõus on kirjas, et turustatavate taimekaitsevahendite koguste suurenemine ei tähenda aga tingimata seda, et suureneb risk inimeste tervisele ja keskkonnale.</p> <p>Ettepanek: Selline sõnastus on hüpoteetiline ning ei ole teaduslikult põhjendatud ega tõestatud. Sellisel kujul tegevuskavast välja jätta ja asendada vastupidise väitega: taimekaitsevahendite, mille eesmärk on bioloogiliste protsesside inhibeerimine või katkestamine ehk kellegi tapmine või kahjustamine, koguste suurenemine ning intensiivsem kasutamine suurendab riski ka inimese tervisele ja keskkonnale.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Viidatud lause jääb tegevuskava tekstist välja, kuid vastupidist väidet teksti ei lisata. Täiendavalt soovime märkida, et ei ole korrektne üldistatult väita, et taimekaitsevahendi eesmärk on kellegi tapmine. Taimekaitsevahend on ka bioloogiline taimekaitsevahend, mis võib olla toodetud taimeekstraktist või vahend, mis on eelkõige mõeldud taimekahjustajate püüdmiseks (püünised).</p>

<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>9</p>	<p>6) Tegevuskava eelnõus on kirjas, et jaemüügis olevate taimekaitsevahendite väikepakendite valik on küll oluliselt vähenenud, kuid need on endiselt hõlpsasti kättesaadavad. Ettepanek: võtta eesmärgiks (kirjutada tegevuskavasse sisse) jaemüügis olevate pestitsiidide sisaldavate taimekaitsevahendite väikepakendite varustamine hoiatavate siltidega analoogselt sigarettide pakenditega ning nende jaemüügi järkjärguline lõpetamine. Võtta eesmärgiks keemiliste taimekaitsevahendite asendamine kemikaalivabade alternatiividega. Valmistada selleks ette tegevuskava.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Taimekaitsevahendite märgistamise nõuded on reguleeritud määrusega (EL) nr 547/2011 - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011R0547&from=EN. Vastavalt sellele on pakenditel juba praegu vajalikud ohumärgised ja ohulaused, mis tulenevalt riskihindamisest on aluseks toote turule lubamisele.</p> <p>Tegevuskavas on planeeritud ohutumate kasutusvõtete edendamine tegevusega punktis 4.2.3:</p> <p>"1.Edendada taimekaitsevahendite ohutu ja optimaalset kasutamist: edendada biotõrje ning taimekaitsevahendite ohutuid kasutusvõtteid, soodustada biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete kasutamist."</p> <p>Samuti on tegevuskavas käsitletud integreeritud taimekaitse põhimõtete veelgi ulatuslikumat rakendamist, mis ühtlasi tähendab, et hinnatakse, kas ja missugused tõrjevahendid on vajalikud, eelkõige kasutatakse mehhaanilisi tõrjevahendeid ja eelistatakse väiksema riskistmega tooteid.</p>
<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>10</p>	<p>7) Tegevuskava eelnõus on kirjas et, kitsaskohaks on turustatavate taimekaitsevahendite koguste kasv kuid tegevuskavast ei loe välja selle probleemi vähendamiseks punktis 4.1.3 lõige 4 — analüüsida jaemüügis mitteprofessionaalsetele kasutajatele mõeldud taimekaitsevahendite müügitenduste vajalikkust.</p> <p>Ettepanek: Kirjutada konkreetselt välja tegevuskavasse plaan, kuidas vähendada turustatavate taimekaitsevahendite koguste kasvu. <u>Kindlasti tuleb lõpetada väga mürgiste taimekaitsevahendite klassi kuuluvate toodete turustamine (2018. a seisuga Eesti turul 5 nimetust). Põllumajandusameti taimekaitsevahendite registri andmeil oli 2018. a augusti seisuga Eestis turule lubatud kokku 436 taimekaitsevahendit, millest vabamüügis olevaid 60 ja väga mürgiseid 5 nimetust (Degesch Magtoxin, Degesch Plate/Strip, Phostoxin, Quickphos Pellets 56 GE, Quickphos Tablets 56 GE). Taimekaitsevahendeid turustatakse Eestis tõusvas trendis. Võrreldes 2012. aastaga on viimase viie aasta jooksul turustatud taimekaitsevahendite kogused suurenenud 27% võrra. Turustatud herbitsiidide kogusest enam kui poole moodustab toimeaine glüfosaat. Eestis on registreeritud 34 glüfosaati sisaldavat taimekaitsevahendit.</u></p>	<p>Selgitame.</p> <p>Väga mürgiste taimekaitsevahendite klassi kuuluvad peamiselt tooted, mida kasutatakse taime, taimse saaduse ja muu objekti töötlemiseks hoones, rajatises või selle osas, vagunis, laevas või selle lastiruumis või muus sellises ajutise ladustamise kohas, samuti hoone, rajatises või selle osa, vaguni, laeva või selle lastiruumi või muu sellise ajutise ladustamise koha töötlemiseks. Töötlemine on vajalik selleks, et oleks täidetud fütosanitaarnõuded taimse saaduse või muu objekti Eestist ühendusevälisesse riiki toimetamisel.</p> <p>Antud toodete puhul kehtivad juba praegu võrreldes teiste taimekaitsevahenditega oluliselt rangemad kasutusnõuded: kohustus pidada taimekaitsevahendi kasutamise plaani, enne kasutamist teavitada Päästeametit ja teisi asjaomaseid isikuid, samuti tuleb välistada väga mürgise taimekaitsevahendi juhuslik sattumine väljapoole objekti.</p> <p>Tegevuskavas planeeritud tegevuste peamine eesmärk on vähendada taimekaitsevahendite kasutamisega kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale. Leiame, et hetkel tegevuskavas planeeritud tegevused aitavad soodustada madalama riskistmega toodete kasutamist, alternatiivseid põllumajanduspraktikaid ning ohutuid kasutusvõtteid. Samuti on olulisel kohal taimekaitsevahendite kasutajate teadlikuse suurendamine.</p>

<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>11</p>	<p>Täiendavad ettepanekud tulenevalt eelpoolnimetatud Riigikontrolli 2018. a auditist ning TKK uuringust</p> <p>Kuna uuringud näitavad põhja- ning pinnavee pestitsiididega reostatust, soovitab Riigikontroll järgmisi meetmeid põhja- ning pinnavee kvaliteedi normi piiresse saamiseks. Palume tegevuskavasse sisse kirjutada järgmised tegevused:</p> <p>5) Vajaduse korral võimaldada tootjatele vähemintensiivsema tootmise tõttu saamata jäänud tulu kompenseerimist.</p> <p>6) Soodustada (luua jätkuvalt võimalused) mahetootmiseks ning alternatiivsete kemikaalivabade taimekaitsevahendite turuletoomist ning kasutuselevõttu.</p> <p>7) Põllumajanduslik pestitsiidide kasutamine tuleb korraldada vastavalt kohalikele tingimustele (st pestitsiidide kasutamine reguleerida keskkonnalubadega arvestades geomorfoloogiat sh põhjaveekaitstust, nõlva kallet, pinnase tekstuuri jne).</p> <p>8) Põllumajandustootjad peavad pidama veekaitsele eesmärgidel (Veeseadus) põlluraamatut ning selle tegevuse eesmärgipärasemaks muutmiseks tuleb kehtestada rakendusaktid põlluraamatu pidamiseks.</p> <p>9) tähelepanu pöörata nendele taimekaitsevahendite jääkidele, mis keemilis-füüsikaliste omaduste poolest on keskkonnas vähese leostuvusega, kuid mida on varasematel uuringutel meie veekeskkonnast leitud (näiteks glüfosaat, boskaliid).</p> <p>10) Selleks, et uurida pestitsiidide aastasisest dünaamikast, on vajalik läbi viia süsteemselt põllumajanduspiirkonna uuringuid.</p> <p>11) MAHE alade hoidmiseks kõrvalasuvate intensiivsemalt majandatavate alade negatiivsetest mõjudest on vaja MAHE alade eraldamiseks jätta ka piisavalt laiad puhverribad.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>5) Põllumajandustootjatel on võimalik taotleda toetust keskkonnasõbraliku majandamise tegevuste elluviimise eest toetusõiguslikul maal, mille kohta toetust taotletakse - https://www.riigiteataja.ee/akt/102052015001?leiaKehtiv.</p> <p>Samuti on võimalus taotleda mahepõllumajandusele ülemineku toetust ja mahepõllumajandusega jätkamise toetust, mille raames kompenseeritakse ka täiendavaid kulusid ja saamatajäänud tulu nitraaditudlikul alal - https://www.riigiteataja.ee/akt/102052015005?leiaKehtiv</p> <p>6) Mahetootmise ning alternatiivsete kemikaalivabade taimekaitsevahendite kasutamise soodustamiseks on tegevuskavas ettenähtud järgmised tegevused:</p> <p>"Planeeritud tegevused punkt 4.1.3 -</p> <p>3. Soodustada biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete registreerimist.</p> <p>Planeeritud tegevused 4.2.3 -</p> <p>1. Edendada taimekaitsevahendite ohutut ja optimaalset kasutamist: edendada biotõrje ning taimekaitsevahendite ohutumaid kasutusviise, soodustada biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete kasutamist.</p> <p>8. Soodustada mahetootmist intensiivsema põllumajandusega piirkondades, nt ÜPP strateegiakava mahetootmise meetme raames."</p> <p>7) Iga taimekaitsevahendi puhul, millele turule tulekuks luba väljastatakse, on loa andmisel arvesse võetud ka kohalikul territooriumil valitsevaid tingimusi. Tegevuskava planeeritud tegevus 4.2.3 punkt 6 ("Analüüsida veekeskkonna kaitse ja taimekaitsevahendite kasutamise seotud riskide vähendamise meetmeid; vaadata üle pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtused.") käsitleb otseselt veekeskkonnaga seotud riskide vähendamist.</p> <p>Täiendav toetus on nitraaditudlikul alal mahepõllumajandusega tegelemiseks (vt vastust punktile 5).</p> <p>8) Lähtuvalt veeseadusele (https://www.riigiteataja.ee/akt/104072017050?leiaKehtiv) on põllumajandusega tegeleva isikul kohustus pidada põlluraamatut.</p> <p>9) Antud teemat käsitleb tegevuskava planeeritud tegevus 4.2.3 punkt 6 "Analüüsida veekeskkonna kaitse ja taimekaitsevahendite kasutamise seotud riskide vähendamise meetmeid; vaadata üle pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtused."</p> <p>10) Vajalikke teadusuuringute teostamist käsitleb tegevuskava planeeritud tegevus 4.2.3 punkt 9 "Teha teadusuuringuid taimekaitsevahendite kasutamise mõjude kohta."</p> <p>Lisaks on juba käesoleval aastal alustatud suuremahulise uuringuga (RITA programm - https://www.etag.ee/algav-uuring-keskendub-tolmeldajate-hukkmise-vahendamisele/), mille eesmärgiks on kaardistada tolmeldajate, sh meemesilaste, hukkmise põhjused ja nende hukkmise vähendamise võimalused. Uuringu läbiviijateks on Eesti Maaülikool, Tartu Ülikool ning Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut.</p> <p>11) Taimekaitsevahendi kasutaja peab arvestama ka kõrvalasuvate kultuuride ja vahendi võimaliku triiviga juba enne selle kasutamist. Juhul kui ohutus ei pruugi olla tagatud, on ka praegu võimalik kasutada ühe ohu välistamise meetodina puhverribasid.</p>
------------------------------	-----------	--	---

<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>12</p>	<p>Täiendavad ettepanekud tulenevalt teistest arengukavadest</p> <p>1) Peagi lõpetab kehtivuse "Looduskaitse arengukava aastani 2020". Looduskaitse arengukava on strateegiline lähtedokument looduse kaitse ja kasutamise seotud valdkondade arendamiseks. Looduskaitse arengukava rõhutab elustiku säilimist toetavate piirangute järgimise (sh taimekaitsevahendite kasutamise) vajadust ja taimekaitsevahendite jääkide kontrolli tõhustamist. Uuringud näitavad elurikkuse kadu ning looduskeskkonna üldist halvenemist, samas ei saa hetkel olla "Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava" vastavuses looduskaitse nõudmistega, kuna uutele keskkonnatingimustele vastavat looduskaitset arengukava lihtsalt veel ei ole.</p> <p>Ettepanek: riik peab korraldama uue looduskaitse arengukava aastani 2030 koostamise ning viima järgmise perioodi taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava vastavusse uuest looduskaitse arengukavast tulenevate nõudmistega.</p> <p>2) Peagi lõpetab kehtivuse "Eesti mahepõllumajanduse arengukava aastateks 2014–2020".</p> <p>Taimekaitsevahendite säästva kasutamise direktiiv kohustab liikmesriike edendama vähese taimekaitsevahendite kasutamisega põllumajandustootmist (sh mahepõllumajandust). Kahjuks ei ole Eestis siiaaani mahepõllumajanduse prioriteediks ega eelisarenduses.</p> <p>Ettepanek: riik peab koostama uue mahepõllumajanduse arengukava aastateks 2021–2030 ning viima järgmise perioodi taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava vastavusse uuest mahepõllumajanduse arengukavast tulenevate nõudmistega.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>1) Looduskaitse arengukava osas tehtud ettepanekud edastame Keskkonnaministeeriumile. Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava uuendamine tulenevalt looduskaitsealase arengukava eesmärkidest on võimalik, kui arengukava koostamisega tekib selleks vajadus.</p> <p>2) Mahepõllumajandus on meie jaoks üks prioriteetsetest valdkondadest, mille arenguvõimalustesse panustamisega tegeleme järjepidevalt.</p> <p>Peamine fookus sealjuures on mahepõllumajandusliku tootmise üle tehtav järelevalve, mille eesmärgiks on tagada meie toodangu usaldusväärsus nii kodu- kui välisurgudel. Rõhutame, et just usaldusväärsus on üks kõige olulisemaid mahetootmise (sh ekspordi) garantiisid ja selle tagamine on üks meie prioriteetidest. Mahepõllumajandusliku tootmise ning töötlemise jätkuv kasv on meie vaates kindlasti tervitatav. Samas toob see kaasa järelevalvemahu pideva suurenemise ja see omakorda vajaduse tagada ka vastavas mahus rahastus avaliku sektori vahenditest. Lisaks järelevalve tõhustamisele peame väga oluliseks toetada mahepõllumajandusele sobivate sortide järjepidevat aretustegevust. Samuti on meie hinnangul oluline panustada mahepõllumajanduseks vajalike agrotehniliste uuringute teostamisse Eestis. Lisaks eeltoodule on vajadus tagada mahepõllumajandusliku tootmise toetuse täiemahuline rahastamine ning sealhulgas uute kohustuste võtmise võimaldamine. Sellest tulenevalt oleme juba suurendanud MAK 2014-2020 mahepõllumajandusele suunatud eelarvet viimaste aastate jooksul 17,5 miljoni euro võrra. Sama kiire tootmismahtude laienemise tingimustes on vajalik veelgi täiendavate vahendite leidmine.</p> <p>Eraldiseisva mahepõllumajanduse arengukava koostamist uueks perioodiks ei planeerita.</p>
------------------------------	-----------	---	--

<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>13</p>	<p>Täiendavad ettepanekud mesinikelt</p> <p>Kuna viimastel aastatel on järsult suurenenud mesilaste suremus ning leidnud kinnitust taimekaitsevahendite kasutamise nõuete rikkumised, siis esitame järgmised ettepanekud:</p> <p>1) Keelata kodutarbijale glüfosaadi kasutamine koheselt, kuna nende kasutamise üle puudub riiklik järelevalve ning neid kasutatakse valesi.</p> <p>2) Keelustada Maanteeameti ja Eesti Raudtee trasside pestitsiididega töötlemine, samuti spordiväljakute, tänavate jms alade pestitsiididega töötlemine.</p> <p>3) Vähendada öitsvate kultuurtaimede pritsimist isegi selleks lubatud preparaadidega, sest subletaalsed kogused mõjutavad mesilaste tervist ja võivad põhjustada eluea langust.</p> <p>4) Tagada meetmed, mis aitavad vähendada herbitsiidide, eriti glüfosaadi kasutamist rohumaadel (asendada mittetoksiliste meetoditega nagu näiteks sügavkünd põldudel, leegitamine teeservades).</p> <p><i>Rohumaad pakuvad juulikuus mesilaste märgatava osa korjast ning seetõttu põhjustab herbitsiidide kasutamine rohumaadel, mille sees on alati hulgaliselt öitsvaid taimi, mesilaste toidu saastumise. Sel ajal kogutud meest toituvad need vastsed, kellest saavad talvituma minevad mesilased. Perede edukaks talvitumiseks aga oleks vaja võimalikult puhast toitu.</i></p> <p>5) Keelata ära pestitsiidide vabamüük taimekaitsevahendite kasutamise koolitust mitte omavatele isikutele. Ilma koolitusega isikud ei tea ega oska pidada vajalikuks taimekaitsevahendite kasutamisega kaasnevaid riske ja reegleid.</p> <p>6) Keelustada koheselt mesilaste suremust põhjustava Alfa-süpermetriini turustamine ning tarbimine.</p> <p>Kestlikuks toimimiseks peab põllumajandustootmises poliitiline riiklik r õhuasetus suunduma mahetootmisele. Selle loodust- ja inimtervist säästvat toimet on näidanud paljud metauringud.</p> <p>(Reganold, J.P. , Wachter, J. M.2016. Organic agriculture in the twenty-first century. Nature plants, 2, 1-8.</p> <p>Sanders J, Hess J.(eds) 2019. Leistungen des ökologischen Landbaus für Umwelt und Gesellschaft . Braunschweig: Johann Heinrich von Thünen-Institut, 364 p, Thünen Rep 65, DOI:10.3220/REP1547040572000)</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Mesilasperede stress ja suremine oleneb enim sellest, kuidas mesilasi peetakse, sealhulgas hügieenist ja parasitidest mesitarudes. Kuigi mesilaste peamise hukkumise põhjuseks peetakse varroalesta ja sellega kaasnevaid viirushaiguseid, siis mesilasi mõjutavad ka halb ilmastik ja põllumajandusega seotud ohud. Kõige sagedamini on hukkumise põhjuseks aga mitme teguri kokkulangemine.</p> <p>Alates 2018. a on glüfosaadi sisaldavate taimekaitsevahendite kasutus koolialadel, laste mänguväljakutel ning tervishoiuasutuste vahetus läheduses on Eestis keelatud. Vabamüügis ehk väikeaiapidajale kättesaadavad on ainult need preparaadid, mille pakendid on suurusega kuni ja kaasa arvatud 1 liiter. Suuremad pakendid on mõeldud vaid professionaalsele kasutajale, kes omab kehtivat taimekaitsetunnistust. Keelatud on koristuseelne kasutus saagi närvutamise või kuivatamise eesmärgil. Seetõttu on osadel toodetel eemaldatud ka mitmed kasutusosalad, nt teraviljade, herne, oa kuivatamine.</p> <p>Samuti täiendas Põllumajandusamet kõiki glüfosaadi sisaldavate taimekaitsevahendite infolehti teabega, mis keelab neid pritsida põllumajanduskultuuride öitsemise ajal ja ka siis, kui töödeldaval alal esineb öitsvat umbrohtu.</p> <p>Avalikus kohas ja elamu vahetus läheduses tehakse taimekaitsetööd juhul, kui taimehaigusi ja -kahjureid või umbrohtu ei ole võimalik tõrjuda agrotehniliste ega muude meetmetega. Avalikus kohaks loetakse põllumajandusministri määrusega nr. 90 (https://www.riigiteataja.ee/akt/121092018010?leiaKehtiv) eelkõige haljasala, spordiala, kooliala ja laste mänguväljak ning ala tervishoiuasutuse vahetus läheduses, samuti tramm- ja raudtee ooteplatvorm ning ületamiseks ettenähtud ülesõidukoht ja ülekäigukoha vahetu lähedus, gaasitrass, kattega tee ja kruusatee eraldusriba, teepeenar ja haljasriba, tänava eraldusriba, teemaa ja tänaväärne haljasala. Avalikus kohas, korterelamu vahetus läheduses ja metsamaal ei tehta taimekaitsetööd kõrvalise inimese juuresolekul. Tööooteajaga taimekaitsevahendi puhul paigaldatakse avalikku kohta, korterelamu vahetusse läheduses ja metsamaale enne taimekaitsetööga alustamist hoiatussilt, millel on vähemalt teave kasutatava taimekaitsevahendi ja tööooteaja kohta, mille möödumise järel on ala lubatud taas kasutada. Metsamaale paigaldatakse enne taimekaitsetööga alustamist hoiatussildid selliselt, et iga sildi juurest oleks nähtav järgmine silt. Taimekaitsetöö tegemise korral väidatakse avalikus kohas ning korterelamu vahetus läheduses paikneva rajatise ja muu objekti saastamist taimekaitsevahendiga. Juhul kui taimekaitsevahend satub rajatisele või objektile taimekaitsetöö käigus, pestakse need hoolikalt.</p> <p>Ühtlasi tuleb taimekaitsevahendi kasutamise korral eespool nimetatud aladel eelistada madalama riskiastmega taimekaitsevahendeid ning bioloogilise tõrje meetodeid.</p> <p>Taimekaitsevahendit on keelatud pritsida alal, millel on öitsvaid taimi, välja arvatud juhul, kui taimekaitsevahendi pakendi märgistusel on märges, et seda võib kasutada taimede öitsemise ja mesilaste lendluse ajal.</p> <p>Üks prioriteetsetest valdkondadest on meie jaoks mahepõllumajandus, mille arenguvõimalustesse panustamisega tegeleme järjepidevalt. Käesoleva tegevuskava raames ei ole võimalik seada riiklikke poliitilisi rõhuasetusi. Küll aga on võimalik läbi planeeritavate tegevuste soodustada nt mahetootmist intensiivsema põllumajandusega piirkondades ja biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete kasutamist.</p> <p>Tegevuskava 2019-2023 perioodi planeeritud tegevustes (punktid 3.1.3 ja 4.2.3) on mesinike ettepanekutele üldisemalt tähelepanu pööratud.</p>
<p>Eesti Metsa Abiks MTÜ</p>	<p>14</p>	<p>Tegevuskava punktis 4.2.1.8. on kitsaskohana nimetatud taimekaitsevahendite väärkasutus ja tegevusena ka kontrolli tõhustamine. Samas puuduvad hoovad väärkasutaja vastutusele võtmiseks, kus kannatajaks pooleks on teine ettevõtja (nt mesinik või mahetootja). Näiteks juhul, kui pestitsiidid kanduvad tuule mõjul kõrvalolevale mahepõllule. Leiame, et taimekaitsetööde teostaja peab tagama taimekaitse tööd kasutatava taimekaitsevahendi püsimise oma põllu piirides. Selle nõude eiramisel peaks rakenduma kompensatsiooninõue, kus rikkuja hüvitab kannatajale saamata jäänud tulu (nt mahetootjale, kelle saastatud põllu toodang kaotab mahestaastuse ja põld läheb uuesti üleminekuajale, mis tähendab, et mahetootja kaotab mitte ainult konkreetse aasta, vaid ka järgmise kahe aasta mahesaagi). Kirjeldatud olukorras tuleks rakendada „saastaja maksab“ printsiipi põhimõtteid.</p> <p>Ettepanek: Lisada ühe tegevusena seadusandluse muudatus, mis võimaldaks nõuda rikkujalt kompensatsiooni saastatud põllult saamata jäänud tulu eest.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>"Saastaja maksab" põhimõtte rakendamise vahend on keskkonnastatus, mis peale finantsvastutuse tekitatud keskkonnakahju eest hõlmab ka kahjustatud keskkonna taastamist või asendamist. Euroopa Liidus reguleerib keskkonnastatust keskkonnastatuse direktiiv (inglise Environmental Liability Directive), Eestis keskkonnastatuse seadus. Keskkonnakahjuks loetakse keskkonnastatuse seaduse mõttes vaid teatud keskkonnanähtudele tekitatud kahju (kaitstavad elupaigad ja linnu-, loomaa- ning taimeliigid, looduskaitseseaduse alusel kaitstavad alad, pinna- ja põhjavesi ning pinna). Kahju peab olema olulise tähtsusega, nt mõjutama elupaiga või liigi jätkusuutlikkust ja elujõulisust; muutma pinna- või põhjavee seisundit jne.</p> <p>Seetõttu ei hõlma keskkonnakahju mõiste ettevõtjale kahju põhjustamist.</p> <p>Põllumajandusministri 29.11.2011. a määruses nr 90 "Taimekaitsevahendite kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded" on üldnõudeks, et taimekaitsevahendit tuleb kasutada nõuetekohaselt. Taimekaitsevahendi mittenõuetekohasest kasutamisest põhjustatud kahju hüvitamiseks on võlaõigusseaduses kehtestatud reeglistik kahju õigusvastase tekitamise hüvitamiseks.</p> <p>Kuna juba praegu on ettenähtud vastutus kasutusnõuete rikkumise eest ja kohtu kaudu on võimalik määrata kompensatsiooni suurus ja vajalikkus, puudub põhjendatud vajadus taimekaitsevahendite kasutamise, tekitada paralleelset süsteemi juba võlaõigusseaduses kehtivale korrale.</p>

Tartu Ülikool	15	<p>Riikliku Keskkonnaseire pinnavee seire allprogramm kehtestas 2018. aastaks glüfosaadile ja AMPA-le seire neli korda aastas vees, kuid puudub teadmine aine esinemise kohta settes ja elustikus. Mereseire allprogrammis pole vastavaid uuringuid kunagi tehtud.</p> <p>2016-2017. aastal läbi viidud pinna- ja põhjavee uuringutes leiti nii glüfosaati kui ka selle laguainet, mitmetes proovivõtukohtades ka lubatud piirväärtust ületavas määras. Sellele infole toetudes on alust arvata, et mõlemad ühendid jõuavad ka merekeskkonda.</p> <p>Teeme ettepaneku lisada mereseire allprogrammi regulaarsed glüfosaadi ja AMPA analüüsid nii vees, settes kui ka elustikus. Settesse akumuleeruvad ained pika aja jooksul ning jõuavad sealt edasi elustikku.</p> <p>Taimekaitsevahendite kasutamise kaasnevaid riske keskkonnale, sealhulgas merekeskkonnale, ja tervisele aitab vähendada taimekaitsevahendite jääkide piirväärtustest kinnipidamine. Soovime, et järgmise tegevuskava jooksul pöörataks sellele rohkem tähelepanu ning liigutaks selles suunas, et piirnorme ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees, toidus ja mullas oleks vähenemas.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Peame oluliseks mainitud riske merekeskkonnale ning täiendavat seiret merevees, setetes ja mereelustikus. Kuna mereseire allprogramm kuulub keskkonnaministeeriumi vastutusvaldkonda edastame tehtud ettepanekud ja analüüsi ühiselt võimalusi ning vajadust täiendavaks seireks.</p> <p>Järgnevate taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskavas kirjeldatud tegevuste kaudu on samuti plaanis veekeskkonnale kaasnevaid riske ja nende vähendamise meetmeid analüüsida ning riskide vähendamisele tähelepanu pöörata:</p> <p>"Tegevuskava tegevused 4.2.3 -</p> <p>2.Töötada välja strateegia erilist muret valmistavate toimeainete^[1] (nt glüfosaat) kasutamise piiramiseks (eelkõige erinevate alternatiivide leidmine ja kasutamise suunamine keskkonnametmete kaudu).</p> <p>6.Analüüsida veekeskonna kaitse ja taimekaitsevahendite kasutamisega seotud riskide vähendamise meetmeid; vaadata üle pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtused."</p> <p>Mõõdikutega seoses vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>
Keskkonnaministeerium	16	<p>1. Lk 7, kolmandas lõigus on lause: „Direktiivi 2009/128/EÜ preambuli lõike 5 kohaselt peaksid liikmesriigid kasutama riiklike tegevuskavasid, et kehtestada pestitsiidide kasutamisest inimeste tervisele ja keskkonnale tulenevate riskide ja mõjude vähendamise koguselised sihid, eesmärgid, meetmed, ajakavad ja näitajad, ning soodustada integreeritud kahjuritõrje ja alternatiivsete lähenemisviiside või võtete väljatöötamist ja kasutuselevõtmist, et vähendada sõltuvust pestitsiidide kasutamisest.“</p> <p>Tegevuskavast ei selgu, kuidas toimub taimekaitsevahendite ja nende mõjude vähendamine keskkonnale. Mõõdikutes toodud sihttasemed on algtasemetest üldjuhul kõrgemad.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>
Keskkonnaministeerium	17	<p>2. Lk 6, punkt 1, esimeses lõigus, viidatakse Euroopa Liidu (EL) kuuendale keskkonnalasele tegevusprogrammile (EAP), kus tõsteti esile pestitsiidide säästva kasutamise temaatiline strateegia. Hetkel kehtib ELis seitsmes keskkonnalane tegevusprogramm (EAP) kuni aastani 2020, mis samuti peab oluliseks, et taimekaitsevahendite kasutamine ei kahjusta inimeste tervist ega avalda keskkonnale soovimatut mõju. Peame sobivaks, et selles lõigus tuuakse ka esile 7. EAP.</p> <p>Taimekaitsevahenditest 7. EAPs:</p> <p>Esmatähtis eesmärk nr 3: kaitsta liidu kodanikke keskkonnaga seotud surve ning nende tervisele ja heaolule avalduvate riskide eest.</p> <p>54. Selleks et kaitsta liidu kodanikke keskkonnaga seotud surve ning nende tervist ja heaolu ähvardavate riskide eest, tagatakse seitsmenda keskkonnaprogrammiga 2020. aastaks järgmist:</p> <p>e) taimekaitsevahendite kasutamine ei kahjusta inimeste tervist ega avalda keskkonnale soovimatut mõju, ning neid kasutatakse säästvalt.</p> <p>Selleks tuleb eelkõige teha järgmist:</p> <p>v) jälgida biotsiidide ja taimekaitsevahendite säästvat kasutamist reguleerivate liidu õigusaktide rakendamist ning vajaduse korral nende sätteid läbi vaadata ja ajakohastada vastavalt värskeimatele teadussaavutustele.</p>	<p>Arvestatud.</p>

Keskkonnaministerium	18	<p>3. Palume punktis 1.2 toodud seotud strateegiliste dokumentide nimekirja lisada ka Kliimapoliitika põhialuse aastani 2050 ja Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030.</p> <p>Kliimapoliitika põhialused aastani 2050 Kliimapoliitika põhialustega on kokku lepitud Eesti kliimapoliitika pikaajalises visioonis, valdkondlikes ja kogu majandust hõlmavates poliitikasuundades, mis seavad selge teekonna aastani 2050 kliimamuutuste leevendamiseks ehk kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ning ühtlasi kliimamuutuste mõjudega kohanemiseks. Kliimamuutuste horisontaalse, pea kõiki majandusvaldkondi hõlmava mõõtmega tuleb arengudokumentis seatud poliitikasuundadest lähtuda asjakohaste riiklike strateegiliste arengudokumentide koostamisel ja uuendamisel. Kõige vahetumalt mõjutavad kliimapoliitika põhialused energiamajanduse, sealhulgas nii transpordi, põllumajanduse, metsanduse kui ka jäätmemajanduse, valdkondade planeerimist ja arendamist.</p> <p>Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030 Kliimamuutustega kohanemise arengukava strateegiliseks eesmärgiks on suurendada Eesti riigi, regionaalse ja kohaliku tasandi valmidust ja võimet kliimamuutuste mõjuga kohanemiseks.</p>	Arvestatud.
-----------------------------	----	---	-------------

<p>Keskkonnaministerium</p>	<p>19</p> <p>4. Punktis 2.1, lk 11, on meie ettepanek teha mõõdikute osas järgmised muudatused:</p> <p>Eelnõus toodud mõõdik „Piirnorme ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees NTA alal (%)“ asendada mõõdikuga „Pestitsiidide“ kvaliteedi piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal NTA-I (%)“.</p> <p>Vastavalt veepoliitika raamdirektiivi lisa V punktile 2.3.3 on põhjavee hea keemilise seisundi tingimuseks see, et ei ületata põhjavee direktiivi lisa I punktis 1 põhjaveele kehtestatud pestitsiidi sisalduse kvaliteedi piirväärtust. Seejuures üksik pestitsiidi sisalduse kvaliteedi piirväärtuseks on 0,1 g/l ja pestitsiidide summa kvaliteedi piirväärtuseks 0,5 g/l.</p> <p>Kuna põhjavees pestitsiidi piirväärtust ei tohi ületada ühelgi ajahetkel, siis juba ühekordne ületus on piisav viitamaks probleemile. Lisaks tellitakse piirväärtuste ületuste korral tavaliselt ka kordusproovid, mis hakkavad mõjutama ühes või teises suunas ka mõõdiku tulemust. Seetõttu on asjakohane mõõdikuna kasutada just seirejaamade osakaalu mitte proovide osakaalu.</p> <p>Mõõdiku muutuses tulenevalt palume määrata 2017 a algtasemeks 38,5% asemel 13,8%. Samuti peab allikaks olema KAUR, mitte EKUK.</p> <p>Kuna riigi kohustuseks on taimekaitsevahendite säästvat kasutamist korraldada viisil, mis tagaks selle, et pestitsiidide kvaliteedi piirväärtust vees ei ületataks, siis ei saa Keskkonnaministerium nõus olla sihttasemega, mis võimaldab piirväärtuste ületamise leidude suurenemist. Seetõttu teeme ettepaneku sihttasemeks seada „pestitsiidide kvaliteedi piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal NTA-I on iga-aastaselt vähenevas trendis“.</p> <p>Uus mõõdik koos algtaseme ja sihttasemega oleks järgmine: Näitaja Algase (2017) Sihtase (2023) Pestitsiidide* kvaliteedi piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal NTA-I (%) Allikas: KAUR 13,8 % kvaliteedi piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal on iga aasta vähenevas trendis * Pestitsiidide toimeained, sealhulgas nende metaboliidid, lagunemis- ja reaktsioonisaadused</p> <p>Teatavasti pestitsiidide seire raames leitakse vees palju kloridasoon-desfenüüli jääke, mis on taimekaitsevahendi toimeaine kloridasooni laguprodukt, viimane aga ei ole Eestis ametlikult registreeritud taimekaitsevahendi toimeainena kasutusel. Samas, kuna glüfosaat on Eestis enim kasutatav taimekaitsevahendi toimeaine ning selle jääke on leitud põhjavees, sealhulgas on esinenud ka piirväärtuste ületamist, siis teeme ettepaneku lisada tegevuskava punkti 2.1 ka järgmine mõõdik:</p> <p>Näitaja Algase (2017) Sihtase (2023) Glüfosaadi ja tema laguproduktide kvaliteedi piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal NTA-I (%) Allikas: KAUR 0,0 % 0,0%</p> <p>* glüfosaat, sealhulgas selle metaboliidid, lagunemis- ja reaktsioonisaadused</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Võtame tegevuskava mõõdikuna kasutusele ettepanekuga pakutud mõõdiku „Pestitsiidide kvaliteedi piirväärtust ületavate põhjaveeseirejaamade osakaal NTA-I (%)“. Mõõdiku algtasemeks jääb viie aasta keskmine, et arvestada ka näitaja varasemat kõikumist ja ebastabiilsust.</p> <p>Kuna leiame, et tegevuskava mõõdikud peaks näitama eelkõige üldist koormust keskkonnale, siis on sobivam mõõdikuna kasutada just piirväärtuste ületamisi, mitte tuua välja ükskuid toimeaineid (nagu glüfosaat).</p>
<p>Keskkonnaministerium</p>	<p>20</p> <p>5. Punktis 3, lk 13-17, on teadlikkuse tõstmine, koolitus ja nõustamine. Teema on keskkonnateadlikkusega väga tihedalt seotud ja näeme, et vajalike koolitussüsteemide, õppematerjalide väljatöötamisel tuleks arvestada terviklikku pilti. Rääkides taimekaitsevahenditest tuleks vaadata nende kogu olemusringi – toore, tootmine, tarbijatele levitamine /pakendamine, kasutamine ja kasutuselt kõrvaldamine. Tegevuskavas keskendutakse peamiselt kasutamisele. Peame oluliseks, et toote mõju ei jäetaks kõrvale ka toote teistes eluetappides.</p> <p>3.1.3 punkt 2: Soovime täpsustust, kuidas parandatakse teadlikkust ITK-st (sihtgrupp, mis viisil). Kas teadlikkuse tõstmine kemikaalivabadest alternatiividest saab olema osa kommunikatsiooniplaanist?</p> <p>3.1.3 punkt 5: „Teha terviklik uuring taimekaitsealasest teadlikkusest, mis hõlmaks laiemat üldsust, nii professionaalseid kui ka mitteprofessionaalseid kasutajaid.“ Uuringu võiks teostada nii perioodi alguses kui lõpus, et oleks võimalik hinnata tegevuskava edukust teadlikkuse tõstmisel.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Tegevuskavas planeeritud tegevused:</p> <p>3.1.3 punkt 2 - Tuleb vaadelda tegevusi terviklikult. Teadlikkuse tõstmine toimub erinevate infokanalite vahendusel ning on ka taimekaitsekoostööstel üheks läbivaks teemaks.</p> <p>Lisame selle ka kommunikatsiooniplaani. Ei näe vajadust tegevusi konkreetselt kirjeldada, kuna need lepitakse kokku jooksvalt tegevuskava perioodi jooksul.</p> <p>3.1.3 punkt 5 - Nõustume.</p>

Keskkonnaministeerium	21	6. Lk 16, 3.2.1.1, eelviimane lõik: Soovitame lisada mittepõhjalised kasutajad ka sihrühma alla, kui plaanitakse nende koolitusel osalemist soodustada. Võib-olla nimetada seda ka planeeritud tegevuste all.	Mittearvestatud. Nimetatud koolituste sihrühmaks on professionaalsed kasutajad. Tegemist on seadusest tulenevate kohustuslike nõuetega, mida ei ole vajadust mittepõhjalistele kasutajatele kohustuslikuks muuta. Samas kaalume üldsuse teavitamise ühtse vormina ka mittepõhjaliste kasutajatele tulevikus nt e-kursuste korraldamist.
Keskkonnaministeerium	22	7. Lk 19, joon. 2, tuuakse esile taimekaitsevahendite müük Euroopa Liidus(EL) 2012. aasta seisuga. Samas tõdetakse järgnevas tekstis, et aastast 2012 kuni 2017 on taimekaitsevahendite turustus Eestis suurenenud 27% võrra. Muutusi on kindlasti toimunud ka teistes EL riikides, nii ühes kui teises suunas. Kuna see joonis ei ole eriti aktuaalne, on Keskkonnaministeeriumi ettepanek joonis 2 lk 19 ära võtta või asendada uema statistikaga.	Mittearvestatud. Joonis, mis käsitleb Pestitsiidide müük kasutatava põllumajandusmaa (UAA) hektari kohta (kg) Euroopa riikides, käsitleb kõige uuemat Eurostati statistikat. Kuigi tegemist ei ole ajaliselt kõige uuemate andmetega siis leiame, et ülevaate andmiseks on vajalik taoline võrdlus välja tuua. Antud joonis näitab üldist pilti ka praegusel ajahetkel.
Keskkonnaministeerium	23	8. Lk 20, teine lõik: „Turustatavate taimekaitsevahendite koguste suurenemine ei tähenda aga tingimata seda, et suureneks risk inimeste tervisele ja keskkonnale. Tuleb arvestada ka haritava maa pindala ja kõrgema taimekaitsevahenditega kultuuride (nt talinisu, taliraps) kasvupinna suurenemist ning seda, et taimekahjustajate surve on aastati erinev.“ Leiame, et taimekaitsevahendite kasutamine suuremal pindalal võib siiski riski inimese tervisele ja keskkonnale suurendada, kuna mõjutatud keskkonna pindala suureneb. Lisaks näitab joonis 4, et oluliselt on kasvanud ka põllumajandusmaa hektari kohta kasutatav taimekaitsevahendite kogus. Soovitame lk 20 teise lõigu ümber sõnastada neist asjaoludest lähtuvalt.	Arvestatud osaliselt. Viidatud lause jäeti tegevuskavast välja.
Keskkonnaministeerium	24	9. Lk 21, 4.1.1.1: Pakume välja, et kitsaskohaks võiks olla ka vähene alternatiivsete taimekaitsevahendite turustamine /kasutamine.	Arvestatud osaliselt. Kitsaskohana lisati lisati tegevuskava punkti 4.1.1.1 järgmine lause "Väike taimekaitsevahendite valik Eesti turul." Samuti ka lisati ka joonis 2, mis käsitleb turule lubatud toimeaineid liikmesriigiti Euroopa Liidus. Kõnealune kitsaskoht mõjutab ka alternatiivsete taimekaitsevahendite turustamist/kasutamist.
Keskkonnaministeerium	25	10. Lk 21, 4.1.3, punkt 1: soovitame määrata mõõdik, mis jälgiks, milline on risk keskkonnale? punkt 3: Lisaks registreerimisele võiks soodustada ka kasutamist (seotud teadlikkuse tõstmisega). Samuti ohtlike taimekaitsevahendite asendamise soodustamine vähemohlikega?	Arvestatud. Ettepanekus viidatud mõõdiku puhul on tegemist konkreetselt turustamise valdkonna mõõdikuga. Punktis 2.1 olevate mõõdikutega aga on võimalik meie hinnangul hinnata potentsiaalseid riske, mis avalduvad keskkonnale (vesi, muld ning Eesti päritolu toit). Lisaks on tegevuskava üheks planeeritud punktis 4.2.3 järgmine tegevus: 2.Töötada välja strateegia erilist muret valmistavate toimeainete ^[1] (nt glüfosaat) kasutamise piiramiseks (eelkõige erinevate alternatiivide leidmine ja kasutamise suunamine keskkonnametmete kaudu).
Keskkonnaministeerium	26	11. Lk 24, esimene lõik. Probleemina tuuakse välja, et puudub ülevaade taimekaitsevahendite mittepõllumajandusliku kasutamise kohta. Leiame, et tegevuskavas tuleks ette näha tegevused ka selle probleemi lahendamiseks.	Arvestatud. Oleme planeerinud tegevuskava punktis 4.2.3 järgmise tegevuse: 10.Koguda statistilisi andmeid taimekaitsevahendite kasutamise kohta, sh eraldi põllumajandusliku ja mittepõllumajandusliku kasutamise kohta."
Keskkonnaministeerium	27	12. Lk 24, kolmas lõik, 2 punkt: Kui tegemist on kasutamata või kasutusõlbmatu tootega, siis korrektsem mõiste oleks „jäätmel" jääkide asemel. Taimekaitsevahendite jäätmel (sh pakendijäätmel) osas kehtib jäätmeseaduse ja pakendiseaduse regulatsioon.	Arvestatud.
Keskkonnaministeerium	28	13. Lk 27 esimene lõik: Võiks olla välja toodud, et isikul, kellele kasutamisest järele jäänud või kasutamiskõlbmatuks muutunud taimekaitsevahendid, sh paagisegud ning registrist kustutatud taimekaitsevahendid üle antakse, peab omama ohtlike jäätmel käitlemiseks jäätmeluba (või ohtlike jäätmel käitluslitsents või keskkonnakompleksluba). Sellega seoses pakume välja järgneva sõnastuse: Kasutamisest järele jäänud või kasutamiskõlbmatuks muutunud taimekaitsevahendid, sh paagisegud ning registrist kustutatud taimekaitsevahendid, tuleb üle anda ohtlike jäätmel käitlemiseks luba omavale isikule. Taimekaitsevahendite tühjad pakendid tuleb kokku koguda ja anda üle pakendijäätmel käitlejale või tagastada pakenditteenõutajale.	Arvestatud.

Keskonnaministeerium	29	14. Punkt 4.2.1.1: Integreeritud taimekaitse. Tegevuskava tekstis ja mõõdikutes tuakse välja, et ITK on aastast 2014 kohustuslik ning ITK kasutamine on 100%. Samas kasvavad taimekaitsevahendite müügi kogused aasta aastalt. Tegevuskava tekstis tuleks selgitada selle tagamaid ning tuua välja põhjused ning pakkuda lahendusi.	Arvestatud. Taimekaitsevahendite müügi koguste kasvu juures tuleks ka silmas pida haritava maa pindala ning kõrgema taimekaitsevajadusega taimekultuuride (nt talinisu, taliraps) kasvupinna suurenemist. Mõistame muret, mis on seotud taimekaitsevahendite kasutamise suurenemisega. Integreeritud taimekaitse rakendamine on 100% praeguste teadmiste ning kasutatavate meetodika kohaselt. Tegevuskava planeeritavate tegevustega on plaanis kõnealust meetodikat ülevaadata ning võimalusel ka täpsustada. Lõppeesmärk, et 100% professionaalsetest taimekaitsevahendi kasutajatest järgiksid integreeritud taimekaitse põhimõtteid, jääb samaks. Lisaks on tegevuskavas veel planeeritud erinevaid tegevusi mille eesmärk on integreeritud taimekaitse alast teadlikkust veelgi suurendada.
Keskonnaministeerium	30	15. Punkt 4.2.1.2 pealkiri: Sõna „jääkide“ asemel tuleks kasutada sõna „jäätmed“.	Arvestatud.
Keskonnaministeerium	31	16. Lk 30, 4.2.1.7, kuuendas lõigus: kirjeldatakse taimekaitsevahendite jääkide riikliku seireprogrammi, mille eesmärk on vältida jääkide lubatud kõrgema taseme esinemist toidus. Kas seiret teostatakse lisaks toidule ka mullas? Punktis 2.1 on toodud mõõdikuna ka mullaproovid. Selguse huvides oleks hea siin ka mulla ja veega seotud proovivõttu või seiret kirjeldada.	Mittearvestatud. Seire kirjeldus on lahti kirjutatud seire aruannetes, tegevuskavas seda eraldi ei näe vajadust seda kirjeldada.
Keskonnaministeerium	32	17. Lk 31, punkt 4.2.3: Lisaks teeme ettepaneku lisada järgmine tegevus: Töötada välja digitaalne taimekaitsevahendite infosüsteem, kus oleks info selle kohta, kus, kui palju ja millist taimekaitsevahendit on kasutatud. Põhjendus: Ka tegevuskava eelnõus on kitsaskohana välja toodud ühe teemana taimekaitsevahendite väärkasutus. Taimekaitsevahendite puhul on tegemist suurtel aladel kasutatavate ohtlike ainetega, millega kaasnevad keskkonna- ja terviseriskid, seetõttu on tegemist valdkonnaga, kus riigil peab olema hea ülevaade tegelikust olukorrast. Taimekaitsevahendite kasutamise andmed annavad parema võimaluse hinnata nende kasutamise intensiivsust, hinnata riske, teha operatiivsemalt järelevalvet, seostada kasutamist ja keskkonnaseire tulemusi ja seeläbi kavandada asjakohaseid meetmeid inimese tervise- ja keskkonnanõuete maandamiseks. Ühe tegevusena võiks olla välja toodud ka taimekaitsevahenditest tekkivate jäätmekäitlusnõuetest teavitamine.	Arvestatud osaliselt. Hetkel juba oleme tegevuskava punkti 4.2.3 planeeritud tegevusena järgmist: 4. Arendada säästlikku taimekaitset toetavaid digilahendusi. 10. Koguda statistilisi andmeid taimekaitsevahendite kasutamise kohta, sh eraldi põllumajandusliku ja mittepõllumajandusliku kasutamise kohta. Lisaks on käimas teadmussirde pikaajaline programm põllumajanduse suuromanemete tegevusvaldkonnas, mille käigus selgitatakse välja milline peaks olema elektroonilise põllumajanduse suuromanemete süsteemi lahendus (https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussirde-pikaajalised-programmid/pollumajanduse-suuromanemete-teadmussirde-programm/). Käitlusnõuetest teavitamist saab teha läbi asjakohaste infopäevade ning taimekaitsekoostööte.
Keskonnaministeerium	33	18. Punkt 4.2.3.5: Peame tõhusat järelevalvet taimekaitsevahendite kasutamise üle väga oluliseks meetmeks. Võimalusel palume tuua välja praegune kasutamise seotud järelevalve maht, sh hulgas etteantamata kontrollide hulk.	Arvestatud. PMA moduleheküljel on võimalik tutvuda tegevuskava aruannetega - https://www.pma.agri.ee/index.php?id=102&sub=973 . Viited PMA tegevuskava aruannetele on lisatud ka teksti.
Keskonnaministeerium	34	19. Punkt 4.2.3.7: Tegevuskavas pole pakutud konkreetseid lahendusi, kuidas vähendada taimekaitsevahendite negatiivset mõju keskkonnale. Punkt 4.2.3.7 ütleb järgmist: soodustada põllumajanduspraktikaid, mis vähendavad taimekaitsevahendite negatiivset mõju keskkonnale, nt ÜPP strateegiakava meetmete raames. See ei paku üldplaani, kuidas vähendada taimekaitsevahendite kasutamist, kuna enamuse meetmeid on vabatahtlikud, siis ei pruugi see tagada taimekaitsevahendite kasutamise vähendamist.	Arvestatud osaliselt. Tegevuskava üldeesmärk on vähendada taimekaitsevahendite kasutamise kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale. Sellest lähtuvalt aitavad ka kõik tegevuskava tegevused tervikuna kaasa taimekaitsevahenditest lähtuva võimaliku mõju vähendamisele.
Keskonnaministeerium	35	20. Punkt 4.2.3.9: Teha teadusuuringuid taimekaitsevahendite kasutamise mõjude kohta. Kuna tegevuskava koostatakse viieks aastaks, siis leiame, et sellisel kujul on punkt liiga üldine ning võiks täpsustada ning tuua välja põhisuunad, milliseid uuringuid planeeritakse.	Mittearvestatud. Kõnealuse tegevuse raames on planeerida etteantud ajajooksul erinevaid uuringuid, mis aitavad kaasa tegevuskava eesmärkide täitmisel (seda nii tegevuskava üldeesmärgi kui ka alamvaldkondade puhul). Antud punkti kaudu on võimalik anda ette tulevikuks üldisemad raamid planeeritavate teadusuuringute teostamiseks. Konkreetsete uuringuvajaduste väljaselgitamine toimub tegevuskava alusel ellu kutsutud nõukogu raames. Hetkel selle valdkonna olulisem uuring on RITA programmi alusel tehtav suuremahuline uuring (RITA programm - https://www.etag.ee/algav-uuring-keskendub-tolmeldajate-hukkimise-vahendamisele/), mille eesmärgiks on kaardistada tolmeldajate, sh meemesilaste, hukkimise põhjused ja nende hukkimise vähendamise võimalused. Uuringu läbiviijateks on Eesti Maaülikool, Tartu Ülikool ning Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut.
Keskonnaministeerium	36	21. Lisas 2 olevat mõõdikute tabelit tuleks täiendada, et oleks selgelt aru saada, et lahtris „Keskmise toimeainete jääkide summa“ käib mulla kohta.	Arvestatud.

<p>Mahepõlluma janduse Koostöökogu</p>	<p>37</p>	<p>Kui tegevuskava eesmärk on taimekaitsevahenditega seotud riskide vähendamine tervisele ja keskkonnale, siis miks nähakse mitmete oluliste mõõdikute puhul ette suurenemist ehk olukorra halvenemist?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piirnõrmi ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees NTA alal 2017. a 38,5%, sihttase 2023. a alla 50% • Piirnõrmi ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal Eesti päritolu toidus 2017. a 0,47%, sihttase 2023. a alla 1% • Keskmise toimeainete jääkide summa mullas 2017. a 0,14 mg/kg, sihttase 2023. a alla 0,5 mg/kg • Taimekaitsevahendite kasutamise seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollidest 2017. a 3,6%, sihttase 2023. a alla 5% • Taimekaitsevahendite jääkide sisaldus mullas. Keskmise toimeainete jääkide arv ühes proovis 2017. a 3,74 toimeainet ühes proovis, sihttase 2023. a alla 4 toimeaine ühes proovis <p>Ettepanekud: Mõõdikute osas ei tohiks sihttase olla halvem olukord kui tegevuskava koostamise ajal aluseks olnud tase. Lisada võiks ka mõõdiku: Mitme toimeaine jäägiga proovide osakaal Eesti päritolu toidus.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt selgitust ettepanekule nr 2.</p>
<p>Mahepõlluma janduse Koostöökogu</p>	<p>38</p>	<p>Tegevuskava ptk 4.1.1. on kirjas, et Eestis kasutatakse taimekaitsevahendeid, mis klassifitseeritakse „väga mürgisteks“.</p> <p>Ettepanek: Tegevuskavaga võiks planeerida väga mürgiste taimekaitsevahendite kasutamise vajaduse analüüsi ja ohutumate alternatiivide olemasolul nende kasutusluba mitte pikendada.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Väga mürgiste taimekaitsevahendite klassi kuuluvad peamiselt tooted mida kasutatakse taime, taimse saaduse ja muu objekti töötlemiseks hoones, rajatises või selle osas, vagunis, laevas või selle lastiruumis või muus sellises ajutise ladustamise kohas, samuti hoone, rajatise või selle osa, vaguni, laeva või selle lastiruumi või muu sellise ajutise ladustamise koha töötlemiseks. Kõnealune töötlemine on vajalik selleks, et oleks täidetud fütosanitaar nõuded taimse saaduse või muu objekti Eestist ühendusevälisesse riiki toimetamisel.</p> <p>Antud toodete puhul kehtivad juba praegu võrreldes teiste taimekaitsevahenditega oluliselt rangemad kasutusnõuded: kohustus pidada taimekaitsevahendi kasutamise plaani, enne kasutamist teavitama Päästeametit ja teisi asjaomaseid isikuid, samuti tuleb välistada väga mürgise taimekaitsevahendi juhuslik sattumine väljapoole objekti.</p> <p>Tegevuskavas punktis 4.2.3 planeeritud tegevusega nr. 2 "Töötada välja strateegia erilist muret valmistavate toimeainete (nt glüfosaat) kasutamise piiramiseks (eelkõige erinevate alternatiivide leidmine ja kasutamise suunamine keskkonnameeetmete kaudu)" on võimalik analüüsida ka väga mürgiste vahendite liigituse alla kuuluvaid tooteid, juhul kui ilmneb selleks vajadus (nt nõukogu raames).</p>
<p>Mahepõlluma janduse Koostöökogu</p>	<p>39</p>	<p>Tegevuskava punktis 4.2.1.8. on kitsaskohana nimetatud taimekaitsevahendite väärkasutus ja tegevusena ka kontrolli tõhustamine. Samas puuduvad hoovad väärkasutaja vastutusele võtmiseks, kui kannatajaks pooleks on teine ettevõtja (nt mesinik või mahetootja). Näiteks juhul, kui pestitsiidid kanduvad tuule mõjul kõrval olevale mahepõllule. Leiame, et taimekaitsetööde teostaja peab tagama taimekaitse töödel kasutatava taimekaitsevahendi püsivuse oma põllu piirides. Saastatud põllu toodang kaotab mahestaatuse ja põld läheb uuesti üleminekuajale, mis tähendab, et mahetootja kaotab mitte ainult konkreetse aasta, vaid ka järgmise kahe aasta mahesaagi. Kirjeldatud olukorras tuleks rakendada „saastaja maksab“ printsiibi põhimõtteid.</p> <p>Ettepanek: Lisada ühe tegevusena seadusandluse muudatus, mis võimaldaks nõuda rikkujalt kompensatsiooni saastatud põllult saamata jäänud tulu eest, ilma et kannataja peaks kohtusse pöörduma.</p>	<p>Vt selgitust ettepanekule nr 14.</p>
<p>Mahepõlluma janduse Koostöökogu</p>	<p>40</p>	<p>Tegevuskavas ei käsitleta võimaliku riskina taimekaitsevahendite jääkide koostoimet ja jääkide koostoime mõju keskkonnale ega inimesele. Tegemist on aktuaalse teemaga, mis peab tegevuskavas olema märgitud ühe olulise riskifaktorina, mida tuleb uurida. Viide ilmunud teadusuuringule, mis jääkide koostoimele tähelepanu pöörab: http://www.emu.ee/ylikoolist/uudised/pressiteated/uudis/2019/03/11/teadlaste-asjane-uringhoiatab-taimemurkide-koosmoju-est/</p> <p>Ettepanek: Punktis 4.2.3.9. lisada taimekaitsevahendite kasutamise mõju teadusuuringute juurde ka taimekaitsevahendite jääkide koostoime mõju uuringud.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Tegevuskava punktis 4.2.3 on planeeritud järgmine tegevus -</p> <p>9.Teha teadusuuringuid taimekaitsevahendite kasutamise mõjude (sh koosmõjude) kohta.</p>
<p>Mahepõlluma janduse Koostöökogu</p>	<p>41</p>	<p>Teadaolevalt on pestitsiidiseire mahud Eestis võrdlemisi piiratud. Lisaks moodustavad näiteks toiduseires mahetoidust võetavad proovid seire kogumahust väga suure osa, ca 25%.</p> <p>Ettepanek: Tegevuskavas võiks ette näha ka pestitsiidiseire mahu suurendamist nii toidus, kui ka pinna- ja põhjavees ning mullas.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Nii põllumajandusamet kui ka VTA on seirele järjest enam tähelepanu pööranud ja seiremahud suurenevad juba praegu igal aastal. Sellest tulenevalt ei pea ka vajalikuks tegevuskavas eraldi planeerida seiremahude suurenemist.</p>

Mahepõlluma janduse Koostöökogu	42	<p>Punktis 4.2.3 on toodud tegevuste hulgas mahetootmise soodustamine intensiivse põllumajandusega piirkondades. Leiame, et üldist eesmärki, vähendada taimekaitsevahendite kasutamisega kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale, aitab saavutada mahetootmise soodustamine ka laiemalt kui ainult intensiivse põllumajandusega piirkondades.</p> <p>Ettepanek: Sõnastada punkt 8 järgmiselt: Soodustada mahetootmise laienemist, eriti just intensiivsema põllumajandusega piirkondades, nt ÜPP strateegiakava mahetootmise meetme raames.</p>	Arvestatud.
--	----	--	-------------

<p>Põllumajandusuuringute Keskus</p>	<p>43</p>	<p>Segadust tekitavad taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskavas 2019-2023 peptsiidide kasutamise kohta esitatavad Statistikaameti andmed. Osadel juhtudel esitatakse need toimeaines (joonis 2) (Statistikatöö 10502) KK2085: Turustatud taimekaitsevahendid toimeaine järgi http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=KK2085 ja osadel juhtudel füüsilistes kogustes (joonised 3-5). KK208: Taimekaitsevahendite kasutamine põllumajanduslikes majapidamistes http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=KK2085</p> <p>Iga taimekaitsevahend (tkv) sisaldab erinevas koguses toimeainet nn tkv koostisainet, mis on mõeldud üldise või eriomase mõju avaldamiseks taimekahjustajale, taimetele või taimsele saadusele. Toimeainest tuleneb otsene koormus keskkonnale ja tervisele. Taimekaitsevahendites sisalduvad toimeained on väga erinevad nii keemilise koostise kui toksilisuse poolest. Lisaks toimeainele sisaldavad kõik taimekaitsevahendid veel ka nn lisaaineid, mida kasutatakse piltlikult öeldes konkreetse toimeaine paremaks mõjule pääsemiseks (näit. kleepuvuse parandamiseks). Erinevad on ka kasutatavad taimekaitsevahendite kogused, mida olenevalt preparaadist kasutatakse kas grammides (näit. Salsa kasutamismäär 20 g/ha), või suuremates kogustes (näit. glüfosaat 3-6 l/ha). <u>Taimekaitsevahendite kasutamise kohta ülevaate andmine preparaatide füüsilistes kogustes ei väljenda erinevatest toimeainetest tulenevat tegelikku koormust keskkonnale ja ei ole ümberarvutatavad toimeainetele.</u></p> <p>Segadust tekitavad ka statistikaameti definitsioonid. Näiteks statistikatöös 10502, KK208: Taimekaitsevahendite kasutamine põllumajanduslikes majapidamistes, esitatakse andmed peptsiidide kasutamise kohta põllumajandusmaal (füüsilises koguses). Tegelikult on see arvatud SA andmeid vaadates põllumajandusmaal kokku kohta (definitsioon SA lehel puudub), mille sisse on arvestatud ka põllumajandustootmises mittekasutatav maa, mida hoitakse heas põllumajanduskorras (näit. 2013. a 108 421 ha) http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?lang=et&DataSetCode=KK2085</p> <p>Statistikaameti definitsioonid ei ole kooskõlas Eurostati definitsioonidega, mistõttu jääb kohati arusaamatuks, millise pinna kohta arvutused tehtud on.</p> <p>Eurostati definitsiooni põhjal arvutatakse peptsiidide müüki (tegevuskavas joonis 1) <u>kasutuses oleva põllumajandusmaa</u> (Utilized agricultural area UAA) kohta, mille all võetakse arvesse - põllumaa (arable land), püsirohumaa (permanent grassland), püsikultuurid (permanent crops) ja koduaiad (kitchen gardens).</p> <p>Kasutuses oleva põllumajandusmaa hulka ei arvata sel juhul kasutamata põllumajandusmaad ehk põllumajanduslikust kasutusest väljas olevaid alasid (unutilized agricultural area, (NUAA), spetsiaalseid hoiualasid (special holding areas, SAA), metsamaid (wooded area, WA), muid maid, mida kasutatakse mittepõllumajanduslikuks otstarbeks (other land (FA9) occupied by buildings, farmyards, tracks, ponds).</p> <p>https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Utilised_agricultural_area_(UAA)</p> <p>Statistikaameti definitsioonide põhjal on Kasutatav põllumajandusmaa – vaatlusaastal põllumajandussaaduste tootmiseks kasutatav ja <u>heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes säilitatav maa</u> (sh põllumaa, püsirohumaa, viljapuu- ja marjaaiad, puukoolid) põllumajanduslikes majapidamistes.</p> <p>Kahjuks ei anna praegusel kujul Statistikaameti poolt taimekaitsevahendite kasutamise kohta esitatavad andmed adekvaatset infot tegelikust olukorrast ja muutumisest põllumajanduses. Ettepanek oleks, et MEM ja Statistikaamet võiksid ühiselt otsida lahendusi kuidas taimekaitsevahendite kohta kogutavat ja edastatavat infot edaspidi paremaks muuta.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Nõustume, et praegu esitatud andmetes võib olla vastuolu ja seega on vajalik täiendav arutelu Statistikaametiga seoses definitsioonide ühtlustamise ja keskkonnale tuleneva koormuse väljendamiseks kasutatavate andmetega. Kuna antud küsimust on eelkõige vaja analüüsida koostöös asutustega, siis ei pea vajalikuks tegevuskavas seda eraldi tegevusena käsitleda. Võtame ettepanekut arvesse täiendava analüüsi vajadusena.</p>
--------------------------------------	-----------	---	--

Põllumajand usuuringute Keskus	44	Tähelepanekud p 3.2.1.1 koolituse osas: taimekaitsekoostöö määramise ei ole üleminekukorda, et professionaalse kasutaja koolituse läbinud isikud saaks sujuvalt töötada nõustajana. Koolitusi ei korraldata üksikjuhtumite lahendamiseks. Nõustajatele suunatud koolitusi korraldatakse/tellitakse harva (pole piisavalt suur grupp) ning uutel konsulentidel on väga keeruline saada „õiget“ taimekaitsetunnistust. Ettepanek kehtestada üleminekukord. PMAI on siiani puudunud ülevaade taimekaitsetunnistuste uuendamise vajadusest, pole võimalik saata meeldetuletusi. Koolitajatel puudub ülevaade, millises Eesti piirkonnas on vajadus koolituste järele.	Arvestatud osaliselt. Nõustajatele suunatud koolitustegevuses tuleb täiendavalt analüüsida üleminekukorra kehtestamise vajadust. PMA on järjepidevalt oma infosüsteemi arendanud ning kõnealuse süsteemi toel on ka võimalik hakata saatma tulevikus meeldetuletusi. Lisaks oleme tegevuskavas planeerinud punkti 3.2.3 järgneva tegevuse - 2. Teha selgeks täpne koolitusvajadus ja korraldada saadud teabe alusel regulaarseid koolitusi taimekaitsevahendite turustajatele, professionaalsetele kasutajatele ja nõustajatele.
Põllumajand usuuringute Keskus	45	Tähelepanekud p 3.2.1.2 nõustamine osas: PMK kodulehel ei ole avaldatud enam konsulentide andmebaasi, avalikustamiseks sobivad andmed on avaldatud kutseregistris (kutsekoda.ee). Aktiivsed konsulendid jagavad oma kontaktandmeid oma ettevõtete kodulehtedel, sh MES (pikk.ee). Taimekaitse teemal on asjakohane loetleda pigem vaid taimekasvatuse konsulente, aianduse konsulente ja metsanduse konsulente. „Koolituse läbinud pädevaid konsulente pole aga piisavalt“ pole kohane sõnastus, sest jätab mulje nagu oleks taimekaitsevahenditega kokkupuutuvaid konsulente, kes pole vajalikku koolitust läbinud või et keegi pole pädev (hinnang pole viidatud ega põhjendatud). Lause teine pool, et ka turustajate esindajad (aga ka muud isikud) nõustavad, on korrektne. Väide, et „konsulente pole piisavalt“ eeldab viitamist hinnangu allikale.	Arvestatud. Sõnastust on muudetud.
Elurikkuse Erakond	46	Euroopa Parlament on võtnud vastu otsuse herbitsiidi glüfosaadi kasutamise lõpetamiseks 2022 aasta lõpuks. Toetudes EP otsusele, tuleks sama tähtaega arvestada ka uue tegevuskava koostamisel. Ettepanek – lisada tegevuskavasse glüfosaadi kasutamise lõpetamine Eestis hiljemalt 2022 aasta lõpuks ning alustada seaduseelnõude ettevalmistamist keelustamise rakendamiseks.	Arvestatud osaliselt. Euroopa Liidul tasandil ei ole üldist otsust vastu võetud. Selleks, et antud otsused vastu võtta peavad erinevad institutsioonid jõudma selles osas ühisele kokkuleppele (nt Parlament ja Nõukogu). Siseriiklikult on Eesti seadnud glüfosaadi kasutamisele erinevad piirangud. Alates 2018. a on glüfosaadi sisaldavate taimekaitsevahendite kasutus koolialadel, laste mänguväljakutel ning tervishoiuasutuste vahetus läheduses on Eestis keelatud. Vabamüügis ehk väikeaiapidajale kättesaadavad on ainult need preparaadid, mille pakendid on suurusega kuni ja kaasa arvatud 1 liiter. Suuremad pakendid on mõeldud vaid professionaalsele kasutajale, kes omab kehtivat taimekaitsetunnistust. Keelatud on koristuseelne kasutus saagi närvutamise või kuivatamise eesmärgil. Seetõttu on osadel toodetel eemaldatud ka mitmed kasutusosalad, nt teraviljade, herne, oa kuivatamine. Samuti täiendas Põllumajandusamet ka kõiki glüfosaadi sisaldavate taimekaitsevahendite infolehti teabega, mis keelab neid pitsida põllumajanduskultuuride öitsemise ajal ja ka siis, kui töödeldaval alal esineb õitsvat umbrohtu. Lisaks oleme tegevuskava punktis 4.2.3 planeeritud järgneva tegevuse - 2. Töötada välja strateegia erilist muret valmistavate toimeainete (nt glüfosaat) kasutamise piiramiseks (eelkõige erinevate alternatiivide leidmine ja kasutamise suunamine keskkonnametmete kaudu
Elurikkuse Erakond	47	Mõõdikuid piirnorme ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaalus põhjavees, toidus, mullas ja toimeainete jääkide summat kavatakse uues tegevuskavas nõrgendada võrreldes algtasemeks võetud 2017. aastaga ehk tegevuskava lubab piirnorme ületavate proovide hulka ja ainete kogust suurendada. Piirnormid on kehtestatud keskkonna- ja inimtervise säilitamise eesmärgil. Ettepanek – Tegevuskava eesmärgiks tuleb seada kehtestatud piirnormidest kinnipidamine. Piirnorme ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees, toidus, mullas peab sihttasemel aastal 2023 jääma alla algtaset aastal 2017.	Arvestatud. Vt selgitust ettepanekule nr 2.

<p>Elurikkuse Erakond</p>	<p>48</p>	<p>„Taimkaitseeadust ja selle rakendusakte on muudetud direktiiviga 2009/128/EÜ kooskõlla viimiseks järgmiselt. Taimkaitsevahendite turustamise suhtes kehtivad nõuded – täpsustati taimkaitsevahendite turustamisele selle ostjale edastatava teabe üksikasju ning lisati uus piirang, mille kohaselt määrab PMA mürgiseks, väga mürgiseks, kantserogeenseks, mutageenseks või reproduktiivtoksiliseks klassifitseeritud taimkaitsevahendite turule lubamisel kasutajarühmaks üksnes professionaalse kasutaja ja seetõttu puudub kodukasutajal selliste toodetele ligipääs. “ Vastavalt IARC (<i>International Agency for Research on Cancer</i>) klassifikatsioonile on glüfosaati sisaldavad mürgid liigitatud kategooriasse 2A ehk tõenäoliselt põhjustab vähki: https://monographs.iarc.fr/wp-content/uploads/2018/07/mono112.pdf Uus taimkaitse tegevuskava ei arvesta selle teadmise ja keelust jaemüüki. Ettepanek - lisada tegevuskavasse, et glüfosaadi-põhised vahendid ei oleks jaemüügis kodukasutajatele kättesaadavad. Üleminekuajaks kohustada taimkaitsekooritusel osalemine ka kodukasutajatele.</p>	<p>Arvestatud osaliselt.</p> <p>Glüfosaati sisaldavate taimkaitsevahendite kasutus koolialadel, laste mänguväljakutel ning tervishoiuasutuste vahetus läheduses on Eestis keelatud. Vabamüügis ehk väikeaiapidajale kättesaadavad on ainult need preparaadid, mille pakendid on suurusega kuni ja kaasa arvatud 1 liiter. Suuremad pakendid on mõeldud vaid professionaalsele kasutajale, kes omab kehtivat taimkaitsetunnistust. Keelatud on koristuseelne kasutus saagi närvutamise või kuivatamise eesmärgil. Seetõttu on osadel toodetel eemaldatud ka mitmed kasutusosalad, nt teraviljade, herne, oa kuivatamine.</p> <p>Põllumajandusamet on täiendanud ka kõiki glüfosaati sisaldavate taimkaitsevahendite infolehti teabega, mis keelab neid pritsida põllumajanduskultuuride öitsemise ajal ja ka siis, kui töödeldaval alal esineb öitsvat umbrohtu.</p> <p>Lisaks oleme tegevuskavas punktis 4.1.3 planeerinud järgneva tegevuse -</p> <p>4. Analüüsida jaemüügis mitteprofessionaalsetele kasutajatele mõeldud taimkaitsevahendite müügitenduste vajalikkust."</p> <p>Nimetatud koolituste sihtrühmaks on professionaalsed kasutajad. Tegemist on seadusest tulenevate kohustuslike nõuetega, mida ei ole vajadust mitteprofessionaalsetele kasutajatele kohustuslikuks muuta. Samas kaalume üldsuse teavitamise ühtse vormina ka mitteprofessionaalsete kasutajatele tulevikus nt e-kursuste korraldamist.</p>
<p>Elurikkuse Erakond</p>	<p>49</p>	<p>Taimkaitsevahendite ebaõige kasutamise korral mahemaade füüsilises läheduses on võimalik taimkaitsevahendite sattumine mahepõldudele. Selle tagajärjel mahepõllu ja –saagi omanik ei saa saaki müüa mahesertifikaadiga. Mahepõld peab minema uuesti üleminekuajale, kust järgmised kaks aastat ei ole võimalik mahetoodangut saada ega müüa. Kui rikkumine tehakse kindlaks, siis maksab mürgitaja trahvi ja kahju põhjustaja jaoks muid kohustusi ei lisandu. Saamata jäänud tulu ja eelnevalt tehtud kulutuste väljanõudmiseks on võimalik mahetootjal pöörduda kohtusse, mis on väga kulukas. Ettepanek - taimkaitsevahendi ebaõige kasutamise korral peab rikkujal tekkima vastutus ja kannatajal kompensatsiooni võimalus hetkest kui süü on tõestatud ehk taimkaitsevahendi kasutajal tekiks majanduslik vastutus. Mahetaluniku saamata jäänud tulu tuleb kompenseerida.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Taimkaitseeaduses on juba praegu ettenähtud karistused kasutusnõuete rikkumise eest. Kahjunõudega on võimalus pöörduda kohtu poole, et kohtumenetluse kaudu analüüsida kompensatsiooni suurus ja vajalikkust.</p>
<p>Elurikkuse Erakond</p>	<p>50</p>	<p>Põllumajandusamet täiendas ka kõiki glüfosaati sisaldavate taimkaitsevahendite infolehti teabega, mis keelab neid pritsida põllumajanduskultuuride öitsemise ajal ja ka siis, kui töödeldaval alal esineb öitsvat umbrohtu. Ettepanek – tõhustada järelevalvet taimkaitsevahendite kasutamise seotud rikkumiste kindlakstegemiseks. Pöörata enam tähelepanu rikkumistele, mis on seotud öitivate põllumajanduskultuuride ja umbrohu pritsimisega, mis mõjutavad negatiivselt mesilasi ja teisi tolmeldavaid putukaid.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Ei näe vajadust teksti täiendada, tegemist on juba eraldiseisvalt prioriteediga ning selleks on planeeritud tegevuskavas ka järgmised tegevused.</p> <p>Tegevuskava punktides 4.1.3 ning 4.2.3 planeeritud tegevused -</p> <p>5. Järelevalveasutuste koostöö arendamine.</p> <p>5. Tõhustada järelevalvet: teha suuremas mahus etteteatamata kontrollid, arendada PMK jääkide ja saasteainete laboratooriumi analüüsivõimekust, suurendada proovide arvu taimkaitsevahendite jääkide määramiseks, parandada järelevalveasutuste koostööd.</p>
<p>Elurikkuse Erakond</p>	<p>51</p>	<p>Uued uuringud on näidanud, et erinevate taimkaitsevahendite jääkide rohkus ja koosmõju keskkonnale ja inimese tervisele on suurem kui võib eeldada üksikute ainete analüüsides tulemusena. http://www.emu.ee/ylkoolist/uudised/pressiteated/uudis/2019/03/11/teadlaste-asjane-uuring-hoiatab-taimemurkide-koosmoju-est/ Ettepanek – pöörata rohkem tähelepanu erinevate jääkide esinemisele ja koostoimetele. Teha teadusuuringuid koosmõjude paremaks selgitamiseks. Vaadata üle piirnormid ning piirnorme koosmõju korral üksikutele ainetele alandada või keelata osade ainete kasutamine samal põllul.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Oleme tegevuskava punktis 4.2.3 planeeritud järgmise tegevuse -</p> <p>9. Teha teadusuuringuid taimkaitsevahendite kasutamise mõjude kohta"</p>
<p>Elurikkuse Erakond</p>	<p>52</p>	<p>Maanteeamet ja Eesti Raudtee kasutavad suures koguses taimkaitsevahendeid teede ümbruse puhastamiseks. Ettepanek – kasutada maanteede ja raudteede ääres mehhaanilist niitmist.</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Meie hinnangul ei saa väita, et Maanteeamet ja Eesti Raudtee kasutavad suures koguses taimkaitsevahendeid. Maanteel ning raudteel kasutatavad kogused ei ole ligilähedased kogustele, mida kasutatakse põllumajanduses.</p> <p>Raudtee puhul on probleemiks aga muldkeha, kui ka killustiku kahjustamine taime juurtega selliselt, et see ei filtreeri enam vett. Samuti põhjustab taime juurestik talviseid külmaerkeid, mis omakorda on raudteeohutuse küsimus. Maanteehoolduse puhul aga jagame seisukohta, et sellisel juhul tuleks eelistada mehhaanilist taimkaitset. Tegevuskavas oleme ette näinud erinevaid tegevusi, mis aitavad kaasa integreeritud taimkaitse põhimõtete järgimisele.</p>

Elurikkuse Erakond	53	Kirjas on „soodustada biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete kasutamist“ – kuidas on see soodustamine plaanitud reaalselt ellu viia? Ettepanek – lisada tegevuskavasse konkreetsed meetmed, millega biopreparaatide ja madala riskitasemega toimeainete kasutamist soodustatakse ning mõõdik meetme rakendamise edukuse hindamiseks.	Arvestatud osaliselt. Kõnealuse punkti sisustamine näeb esmalt ette analüüsi, mille kohaselt selgitatakse välja millised võimalused üldse eksisteerivad taoliste preparaate registreerimise soodustamiseks.
Elurikkuse Erakond	54	Riiklik Keskkonnaseire allprogramm aastaks 2018 kehtestas glüfosaadile ja AMPA-le seire neli korda aastas vees, kuid meil puudub teadmine aine esinemise kohta settes ja elustikus. Mereseire allprogrammis pole vastavaid uuringuid kunagi tehtud. Ettepanek – lisada pinnavee seireprogrammi regulaarsed glüfosaadi ja AMPA analüüsid settes ja elustikus. Lisada glüfosaadi ja AMPA analüüsid regulaarsesse mereseire programmi.	Arvestatud osaliselt. Peame oluliseks mainitud riske merekeskkonnale ning täiendavat seiret merevees, setetes ja mereelustikus. Kuna mereseire allprogramm kuulub keskkonnaministeeriumi vastutusvaldkonda edastame tehtud ettepanekud ja analüüsimise ühiselt võimalusi ning vajadust täiendavaks seireks. Järgnevate taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskavas kirjeldatud tegevuste kaudu on samuti plaanis veekeskonnale kaasnevaid riske ja nende vähendamise meetmeid analüüsida ning riskide vähendamisele tähelepanu pöörata: "Tegevuskava tegevused 4.2.3 - 2.Töötada välja strateegia erilist muret valmistavate toimeainete ^[1] (nt glüfosaat) kasutamise piiramiseks (eelkõige erinevate alternatiivide leidmine ja kasutamise suunamine keskkonnameetmete kaudu). 6.Analüüsida veekeskonna kaitse ja taimekaitsevahendite kasutamise seotud riskide vähendamise meetmeid; vaadata üle pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtused."
Eesti Maaülikool	55	2.1 Mõõdikud Näitaja Algtase (2017) Sihttase (2023) Piirnormi ületavate ²⁴ taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees NTA alal (%) Allikas: EKUK 38,5% Põhjavees piirnorme ületavate proovide osakaalu püsimine alla 50% Piirnormi ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal Eesti päritolu toidus (%) Allikas: VTA/PMA 0,47% Eesti päritolu toidus piirnorme ületavate proovide osakaalu püsimine alla 1% Taimekaitsevahendite jääkide sisaldus mullas Allikas: PMK Keskmine toimeainete jääkide arv ühes proovis 3,74 erinevat toimeainet Alla 4 erineva toimeaine ühes proovis. Keskmine toimeainete jääkide summa 0,14 mg/kg Keskmine jääkide summa alla 0,5 mg/kg Taimekasvatuse valdkonna töökeskkonnas juhtunud tööõnnetuste ja kutsehaiguste arv Allikas: TI, 0 Taimekaitse valdkonna tööõnnetuste ja kutsehaiguste puudumine Kommentaar - Siit ei paista välja eesmärkides sõnastatud vähendamise soov. Vähemalt tuleks ära selgitada, miks on sihttase kõrgem, kui algtase.	Arvestatud. Vt selgitust ettepanekule nr 2.
Eesti Maaülikool	56	Tuleb arvestada ka haritava maa pindala ja kõrgema taimekaitsevajadusega kultuuride (nt talinisu, taliraps) kasvupinna suurenemist ning seda, et taimekahjustajate surve on aastati erinev. (lk 20) Kommentaar - Minu arvates see lause ei põhjenda eelmise lause väidet. Keskkonda mõjutavad ju sinna üldiselt sattuvate kemikaalide summaarne hulk. Järelikult tuleks vähendada kõrge taimekaitse vajadusega kultuuride osakaalu. Kui on põhjendust vaja, siis järgmises lõigus on adekvaatselt põhjendatud teist riikide kohta. Seda võiks näitena võtta, kui see Eesti kohta ka kehtib.	Arvestatud. Viidatud lause jäeti tegevuskavast välja.
Eesti Maaülikool	57	4.1.2 Eesmärgid TURUSTATAVATE TAIMEKAITSEVAHENDITE KVALITEEDI JA OHUTUSE ÜLE ON TAGATUD KONTROLL NING ENNETATAKSE LOATA TAIMEKAITSEVAHENDITE TURULEJÕUDMIST. (lk 21) Kommentaari - Eelnevat juttu arvesse võttes võiks siin ka SÜNTEETILISTE taimekaitsevahendite müügikoguse vähenemine eesmärgiks olla. Vastavalt ka mõõdikud juurde sättida. Näiteks turustatud sünteetiliste taimekaitsevahendite hulk (kg). Kas eraldi eesmärgiga tuleks sätestada ka glüfosaadi müügihulga vähenemise jätkumine? Need küsimused tekivad, kui lugeda eelnevat teksti.	Mittearvestatud. Tegevuskava üldine eesmärk on vähendada taimekaitsevahendi kasutamiseiga kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale. Erinevate tegevuskavas ettenähtud tegevuste elluviimine võib aga omakorda tähendada seda, et teatud ainete kasutust piiratakse.

<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>58</p>	<p>4.1.3 Perioodi 2019–2023 tegevused (lk 21)</p> <p>1. Hinnata ja määrata kindlaks Eestis loa saanud taimekaitsevahendite riskitase.</p> <p>2. Teha järelkontroll taimekaitsevahendite loas määratud tingimustele (taimekaitsevahendite etikettide ümberhindamine).</p> <p>Kommentaar- Kontroll mille üle?</p> <p>3. Soodustada biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete registreerimist.</p> <p>Kommentaari - Kas seda ei saaks täpsustada? Kuidas plaanitakse soodustada? Või peaks selgitus olema kuskil tekstis?</p> <p>4. Analüüsida jaemüügis mitteprofessionaalsetele kasutajatele mõeldud taimekaitsevahendite müügitenduste vajalikkust.</p> <p>Kommentaari - Kas sellises sõnastuses ei jää muljet, et neid piiranguid võib ka leevendada ja mitmed asjad taas kasutusse võtta?5. Järelevalveasutuste koostöö arendamine.</p> <p>6. Tõsta taimekaitsevahendite jae- ja edasimüüjate teadlikkust turul olevate taimekaitsevahenditega seotud muudatustest.</p> <p>7. Teha teavitustööd illegaalsete või võltsitud taimekaitsevahendite kaubanduse ning e-kaubandusega seotud ohtude ennetamiseks.</p> <p>Kommentaari - Siiani on ka tehtud. Kas jätkub samas vaimus? Kuidas siis rikkumiste vähenemist saavutada?</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Vastused kommentaaridele:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ järelkontroll taimekaitsevahendite loas määratud tingimustele (taimekaitsevahendite etikettide ümberhindamine) - Kontrolli käigus analüüsitakse vajadust etikettide täiendamiseks või muutmiseks. ■ biopreparaatide ning madala riskitasemega toimeainete registreerimise soodustamine - Kõnealuse punkti sisustamine näeb esmalt ette analüüsi mille kohaselt selgitatakse välja millised võimalused üldse eksisteerivad taoliste preparaate registreerimise soodustamiseks. ■ jaemüügis mitteprofessionaalsetele kasutajatele mõeldud taimekaitsevahendite müügitenduste vajalikkuse analüüsimine - Antud tegevuse all on mõeldud uute piirangute kehtestamise vajalikkuse analüüsi, mis tuleb välja ka tegevuskavas kirjeldatud kitsaskohana (Jaemüügis olevate väikepakendite valik on küll oluliselt vähenenud, kuid need on endiselt hõlpsasti kättesaadavad). ■ teavitustöö illegaalsete või võltsitud taimekaitsevahendite kaubanduse ning e-kaubandusega seotud ohtude ennetamiseks - Rikkumiste vähendamist toetab hästi planeeritud kontrollide teostamine. Antud tegevus keskendub just teadlikkuse tõstmisele ja teavitustööle.
<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>59</p>	<p>Tabel 2. Põhjavevett ohustavate saasteainete kvaliteedi piirväärtused.</p> <p>Pestitsiidide toimeained, sealhulgas nende metaboliidid, lagunemis- ja reaktsioonisaadused* 0,1 g/l 0,5 g/l (kokku**) (lk 29)</p> <p>Kommentaari - Ei ole selge, miks on siin kaks numbrit. Esimene tuleks ka lahti kirjutada.</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Antud tabelis väljendab esimene arv üksikühendile kehtestatud piirväärtust, teine arv aga mitme erineva aine koguväärtustele kehtestatud piirväärtust (nn pestitsiidide toimeainete summa).</p>
<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>60</p>	<p>Teadmised ITKst vajavad pidevat ajakohastamist; ITK-d ei rakendata piisavalt ulatuslikult, eriti koduaedades. (lk 31)</p> <p>Kommentaari - Kas seda ei saaks mõeldikutesse tuua – et koduaedades suureneks itk rakendamine Vaja teha uuring/küsitlus, mis paneks paika algtaseme?</p>	<p>Mittearvestatud.</p> <p>Integreeritud taimekaitse (edaspidi ITK) rakendamisel koduaedades on esmane hästi planeeritud teavitustöö ja ITK põhimõtete kohta info jagamine (sh praktiline teave ja soovitusel), samuti info võimalikest riskidest seoses keemiliste tõrjevahendite kasutamisega. Välja pakutud uuringu/küsitluse tegemine ei eelda, et tegevuskavas peaks ka vastav mõdik olema, st antud meetodit võib kasutada ka lihtsalt hetkeiseisu paremaks kaardistamiseks. Mõdikuna pigem ei pea vajalikuks, kuna koduaedade puhul on ITK põhimõtete järgimine soovituslik.</p>
<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>61</p>	<p>4.2.2 Eesmärgid TAIMEKAITSEVAHENDITE KASUTAMISEGA KAASNEVAD TERVISE- JA KESKKONNARISKID ON VÄHENENUD. TAGATUD ON TAIMEKAITSEVAHENDITE NÕUETEKOHANE KASUTAMINE NING TÕHUS JÄRELEVALVE. RAKENDATAKSE ITK PÕHIMÕTTEID. (lk 31)</p> <p>Kommentaari - Rakendatakse rohkem kui enne, peaks olema eesmärgiks</p> <p>Kommentaari - Digiteenusete arendamine pole üldse sisse toodud.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>62</p>	<p>4.2.2.1 Mõdikud Näitaja Algtase (2017) Sihttase (2023) Taimekaitsevahendite kasutamise seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollides (%) Allikas: PMA 3,6% Rikkumiste osakaalu püsimine alla 5%</p> <p>Kommentaari - Kas sihttase ei võiks olla püsimine alla 3,6%</p> <p>ITK põhimõtetele vastamine Allikas: PMA 100% professionaalsetest taimekaitsevahendite kasutajatest rakendavad ITKd 100% professionaalsetest taimekaitsevahendite kasutajatest rakendavad ITKd</p> <p>Kommentaari - Selle järgi selgub, et kõik on korras ja mitte midagi tegema ei pea. Aga eelnev jutt räägib paljudest puudujääkidest. Kas seda järelikult teisiti sõnastama ei peaks? Endisest suuremas mahus? vmt</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>1) Kuna algtase ei näita mitte keskmist rikkumiste arvu tehtud kontrollides, siis ei oleks õige seda võtta sihttasemena. Loomulikult on eesmärgiks hoida rikkumiste arvu võimalikult madalal, kuid sihttase väljendaks taset, millest kõrgem väärtus oleks ebarahulik ja nõuaks täiendavate meetmete võtmist.</p> <p>2) ITK mõdik iseloomustab olukorda praegust kontrollisüsteemi rakendades. Mõdikut tuleb vaadata koos planeeritavate tegevustega, millest selgub, et plaanis on ka kontrollisüsteemi tõhustada. Sellest tulenevalt võib väljakutseks osutuda ka praeguse taseme säilitamine. Sõltumata kontrollisüsteemist peaks sihttase säilima. Oleme ettepanekuga arvestanud ITK-d puudutava eesmärgi ümbersõnastamisel.</p>

<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>63</p>	<p>4.2.3 Perioodi 2019–2023 tegevused</p> <p>6. Analüüsida veekeskonna kaitse ja taimekaitsevahendite kasutamise seotud riskide vähendamise meetmeid; vaadata üle pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtused.</p> <p>Kommentaari - Mis selle eesmärk on?</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Riskide vähendamise meetmete analüüsimise tulemusena on võimalik planeerida tõhusamate meetmete kasutuse soodustamist, mis aitaks kaitsta veekeskonda ja vähendada taimekaitsevahendite kasutamise kaasnevaid riske.</p> <p>Pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtuste ülevaatamisel võetakse aluseks Keskkonnaministri 30. detsembri 2015. a määrus nr 77, mis kehtestab prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimistu, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ning teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid pinnaveekogumite keemilise seisundi hindamiseks. Määrus kehtestab muu hulgas vesikonnaspetsiifiliste saasteainete piirväärtuse pinnavees, sh 11 taimekaitsevahendile (0,1 µg/l). Pinnavees esinevate taimekaitsevahendite jääkide piirväärtuste uuendamine on vajalik, kuna kehtestatud piirväärtused ei arvesta erinevate ainete omadusi ja põhinevad joogiveele kehtestatud piirväärtustel. Samuti on oluline piirväärtusi uuendada, kuna pidevalt lisandub uusi aineid, millele piirväärtused puuduvad.</p>
<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>64</p>	<p>Nõukogu koguneb kord aastas, vaatab üle tegevuskava täitmise käigus tehtu (tegevuskava rakendamise ülevaade) ja teeb ettepanekuid tegevuste planeerimiseks. Nõukogu jälgib väljatöötatud mõõdikute abil eesmärkide saavutamise taset ja teeb vajadusel ettepanekuid tegevuskava täiendamiseks või muutmiseks.</p> <p>6.1 Nõukogu peamised ülesanded ja töökord</p> <p>Nõukogu koosolek toimub kaks korda aastas. (lk 35)</p> <p>Kommentaari - Järgmises punktis on KAKS korda aastas? Kas siin vastuolu ei ole?</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Tekstis ühtlustatud järgnevalt: "Nõukogu koosolek toimub vähemalt kaks korda aastas."</p>
<p>Eesti Maaülikool</p>	<p>65</p>	<p>Lisa 2. Mõõdikud tegevuskava eesmärkide hindamiseks 2. Mõõdikud tegevuskava eesmärkide hindamiseks (lk 40)</p> <p>Kommentaari - Selgitavad küsimused on vastavate tekstiosade juures eespool.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>Sotsiaalmini steerium</p>	<p>66</p>	<p>1) Biotsiidide ja pestitsiidide kasutamine on seotud ka antimikroobse resistentsusega (AMR), kuid seda pole sõnagagi mainitud. Kui olemasolev tõendus ja andmed seda lubavad, siis kaaluda tegevuskavas ka selle seose loomist.</p>	<p>Oleme ettepanekut täiendavalt arutanud koos selle esitajaga, pärast mida on selgunud, et muudatused tegevuskava tekstis ei ole vajalikud.</p>
<p>Sotsiaalmini steerium</p>	<p>67</p>	<p>2) Taimekaitsevahendite säästva kasutamise tegevuskava üldine eesmärk on vähendada taimekaitsevahendite kasutamise kaasnevaid riske tervisele ja keskkonnale. Punktis 2.1 on toodud mõõdik „Piirnormati ületavate taimekaitsevahendite jääkidega proovide osakaal põhjavees NTA alal“, mille algtase on 38,5% kuid sihttase „Põhjavees piirnormati ületavate proovide osakaalu püsimine alla 50%“. Vajalik oleks täpsemalt selgitada dokumendis, mis põhjusel on sihttase suurem algtasemest. Praeguses sõnastuses jääb mulje, et on oodata keskkonnaseisundi halvenemist. Lisaks ei selgu tekstist väga hästi, mis tegevusi on plaanis teostada, et norme ületavate proovide osakaalu vähendada.</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Sihttasemed on vaja üle vaadata, võimalus sihttasemeks määrata algtase või sellest madalam väärtus. Reaalsuses on seda raske saavutada, kuna varasemate aastate tulemused näitavad pigem kõikumavat taset (2015 - 66,7%, 2016 - 23.7%). Kuna tegemist on üldmõõdikutega, siis panustavad nende parandamisse alavaldkondade tegevused, eelkõige alavaldkonna 4.2 (taimekaitsevahendite säästev kasutamine) tegevused lk 31-32.</p> <p>(vt eelnevat)</p>
<p>Sotsiaalmini steerium</p>	<p>68</p>	<p>3) Punkti 4.2.2 eesmärk on „taimekaitsevahendite kasutamise kaasnevad tervise- ja keskkonnariskid on vähenenud. Tagatud on taimekaitsevahendite nõuetekohane asutamine ning tõhus järelevalve. Rakendatakse ITK põhimõtteid. Punktis 4.2.2.1 on mõõdikuna toodud „Taimekaitsevahendite kasutamise seotud rikkumiste osakaal tehtud kontrollides (%)\", mille algtase (2017) on 3,6% ning sihttase „Rikkumiste osakaalu püsimine alla 5%“.</p> <p>Sarnast sihttaset on võimalik saavutada jätkates olemasolevate tegevustega samal viisil. Perioodi 2019–2023 jooksul on planeeritud 13 tegevust, kuidas toodud mõõdikud kajastavad tegevuste tulemuslikkust? Kas on plaanis mõõdikute nimekirja laiendada, mis näitaksid ka plaanitud tegevuste edukust?</p>	<p>Selgitame.</p> <p>Oleme vastavalt esitatud ettepanekutele ümber hinnanud nii mõõdikute sihttasemed kui ka täpsustanud algtasemeid (vt ka vastust ettepanekule nr 2). Mõõdikute tasemeid jälgitakse pidevalt kogu tegevuskava perioodil ning vajadusel on võimalik lisada täiendavaid mõõdikuid (nt taimekaitse nõukogu otsusega).</p> <p>Endiselt näeme selget olemasolevat seost mõõdikute ja planeeritud tegevuste vahel, ehk usume, et tegevuskavas kirjeldatud tegevustel on selge mõju mõõdikutele ja tegevuskava eesmärkide saavutamisele. Kuna tegevused panustavad eesmärgi saavutamisse ka üldiselt, ei ole iga tegevuse jaoks ilmingimata vaja eraldi mõõdikuid.</p>
<p>Sotsiaalmini steerium</p>	<p>69</p>	<p>4) Juhime tähelepanu sõnastuse erinevusele, punktis 6 (lk 35) on toodud välja „Nõukogu koguneb kord aastas [...]“, punktis 6.1 on toodud „Nõukogu koosolek toimub kaks korda aastas.“</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Vt vastust ettepanekule nr 64.</p>
<p>Sotsiaalmini steerium</p>	<p>70</p>	<p>5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/128/EÜ (21. oktoober 2009) on kohaldamiseks pestitsiidide suhtes, mis on taimekaitsevahendid. Nimetatud direktiivi reguleerimisala laiendamine biotsiididele on ette nähtud edaspidiseks tegevuseks. Oleks vaja täpsustada, miks on biotsiidid siia tegevuskavasse toodud kui see tegevuskava käsitleb ainult taimekaitsevahendeid (v.t lk 6) või missugused hilisemad plaanid on MeM-I seotud biotsiididega?</p>	<p>Arvestatud.</p> <p>Antud tegevuskava ja selle raames planeeritavad tegevused ei laiene biotsiididele, teksti on vastavalt täpsustatud.</p>